НОЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИИЕ АЖАЛШАН БҮХЭН ШУДАЛАГ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№283 (10037) | 1962 оной декабриин 1, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ШТАТНАБЭШЭ НИИТЫН ТАҺАГ

...эз оронойнай ажалшан арад ...һая Москвада боложо дүүрэһэн ...-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэ-...нуудые политическэ болон ажа-...угаа ехэ дэбжэлтын оршон бай-... баяр баясхалантайгаар угтан ... Манай орондо коммунизм ...уулха хэрэгтэ тон шухала удха ...ртай асуудалые тус Пленум ...эн хэлсэжэ, гүн түгэлдэр удха-... тогтоол батални абаа. СССР-эй ...миные хүгжээхэ, арадай ажа-... партийна талаар хүтэлбэрилхэ ...ые саашадань үндэһөөрнь ху-...ха тухай ЦК-гай шэнэ хэмжээ ...ганууд олоной үмэнэһөө халуу-... дэмжэгдэбэ. Тэрэньшье тон ойл-...ой. Эдэ хэмжээ ябуулганууд ...унис байгуулалтын шэнэ шатын ...эдэ тааралдана, бүхы ажалша-...үүсхэлые саашадань бүри ехээр ...өөхэдэ таарамжатай арга нүхэ-...олгоно.

...эз иимэ түүхэтэ үедэ ажахын ... соёл культурын байгуулалтые ...дан хүтэлбэрилжэ байгаа ню-...дтахи ажалшадай депутадуудай ...уудэй үүргэ улам бүри дээ-... Гурэнэй болон олониитын эм-...эй шэнжэнүүдые бэедээ зо-...улан харуулһан Соведүүд саа-... улам ехээр олониитын эмхи-... боложо байна. Тэдэнэй ажал ...гадань арад зон бүри олоороо ...хабаадана. Энэ хадаа социалис ...атиин улам саашадаа хүгжэжэ ...е эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ.

...оммунизмда оролго болбол гү-... ба ажахын аппарадай ажал ...ые саг үргэлжэдөө һайжаруул-...эндэ демократическа үндэһэ ... болон олониитын һайн ду-... хабаадаха ябадалые хүгжөө-...ринэ. Советскэ, ажахын ба ...органуудай аппарат улам бү-...ор, хүнгэн, хэрэгээ хурдан ...ер бүтээдэг, эрхэтэдэй эрил-...саг соонь, анхаралтайгаар ха-...аг болохо ёһотой» гэжэ Н. С. ... партиин XXII съезд дээрэ ...С-эй Программа тухай» элид-...хэдэз хэлээ һэн. Энэ заабари ... Соведүүдэй ажал ябуулгада ...ые өөһэдынгөө үүсхэлээр ха-...уулха хэрэгтэ сэхэ хабаатай.

...гай Соведүүдэй аппарадуу-...ор болгохо, ажал ябуулгыень ...арижуулан һайжаруулха, тэ-... түлөөһэтэ худэлмэришэдэй ...эдэг уялгануудые миинтээр, ...уранай эдэбхи үүсхэлээр бэе-... болохо хэрэгтэ манай рес-...ын город, район болон айма-... Соведүүдэй гүйсэдхэхэ ко-...тэ байгуулагдаһан штатна-...иитын таһагууд айхабтар ехэ ...дүүргэжэ байна. Штатнабэшэ ... таһаг байгуулха үүсхэл ...ика дотор нэн түрүүлэн ...-Үдын городой Соведэй гүй-... комитет гаргаа һэн. Эндэ ...түрүүн эмхидхэгдэһэн худал-...аймаанай ниитын таһаг хоёр-...лээ һайнаар хүдэлжэ байна. ...айналиин аймгүйсэдкомдо ...гдаһан нүхэр Серебрени-... даадаг худалдаа наймаанай ... таһаг баһал нилээд баян ...шэлтэй болоо. Нүхэр Сереб-...эй һайн дураараа бэелүүл-...лмэри үндэрөөр сэгнэгдэнэ. ...итын хэрэгтэ һайн дураараа ...шадай Бүхэроссин суглаанда ...далсаа. Штатнабэшэ худал-...аанай ниитын таһагууд

район, аймаг бүхэндэ шахуу байгуулагданхай, хамтын хэрэгтэ ашатай туһатай хэрэг ябуулжа байна. Мэнэ һая республикын худалдаа наймаанай министерство штатнабэшэ таһагуудай даагшадые суглуулжа, тусхай семинар үнгэргэһэн, тэндэ хабаадагшад дүй дүршэлөө андалдаа, тодорхой захяа заабари абаа. Энэ тон һайшаалтай хэрэг мүн болоно.

Олохон районно болон аймагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд түлөөһэтэ бэшэ соёл культурын, элүүрые хамгаалха, эмхидхэлэй-инструкторска ниитын таһагуудые байгууланхай. Тэдэнэр түрүүшынгээ амжалта түгэлдэр алхамуудые хэжэ захалаа. Шэнээр бии болгогдоһон эмхидхэлэй-инструкторска ниитын таһагууд Соведүүдэй хүдэлмэридэ һайн нүлөө үзүүлнэ. Захааминай, Түнхэнэй аймгүйсэдкомуудай эмхидхэлэй-инструкторска штатнабэшэ таһагуудай ажал ябуулга эгээ мүнөө онсо шалгарна.

Жэшээнь, Захааминай аймсоведэй гүйсэдкомой штатнабэшэ эмхидхэлэй-инструкторска ниитын таһагые Соведэй хүдэлмэридэ үни удаан хүдэлһэн нүхэр Коновалов В. Г. хүтэлбэрилдэг. Тус таһаг штатнабэшэ 8 инструктортай. Энэ таһагаархин өөһэдынгөө гол хүдэлмэриин хажуугаар дээдэ зургаануудай, аймагай Соведэй болон тэрэнэй гүйсэдкомой абаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан шалгадаг, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй хүдэлмэри шалгажа үзэдэг, заабари болон туһаламжа хододоо хүргэжэ байдаг заншалтай болонхой. Тэдэнэр ажал ябуулгаяа нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудтай нягта холбоотойгоор ябуулдаг юм.

Зүгөөр гүйсэдкомуудта эмхидхэгдэһэн штатнабэшэ ниитын таһагууд бүгэдөөрэн һайнаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ гэхын аргагүй. Шэнэ юумэн өөрөө орожо ерэдэг бэшэ ха юм даа. Энээндэ үдэр бүриин туһаламжа, заабари, хүтэлбэри тон шухала хэрэгтэй. Гэхэтэй хамта аймагуудай зарим гүйсэдкомууд ниитын таһагай хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ, тэдэндэ захяа заабари саг дарыдаа үгтэнэгүй. Зарим ушарта таһагуудай эдэбхитэд парти, правительствын гаргаһан шухала шиидхэбэринүүдтэй танилсуулагданагүй, тэдэнэй хүдэлхэ газаршье хүсэд олдоодүй байһан баримтанууд ушарна. Тиихэдэ штатнабэшэ таһагуудта хүдэлхөөр томилогдогшод олониитынгээ хэрэгтэ эдэбхи үүсхэл багатайгаар хандана, бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ушар иимэһээ городой, районой болон аймагай гүйсэдхэхэ комитедүүд өөһэдынгөө дэргэдэ байгуулагдаһан ниитын таһагуудай ажал ябуулгые тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ, үдэр бүриин бодото туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай. Ниитын таһагуудта хүдэлдэг эдэбхитэдые ходо һурган хүмүүжүүлжэ, тэдэнтэй байд гээд лэ семинар үнгэргэжэ, дүй дүршэлынь халан абалсуулжа байгаа һаа, энэ ниитын хэрэгэй түлөө бэелүүлэгдэдэг ашатай туһатай хэрэг хадаа улам бадарха, тэдэнэй зэргэдэ үшөө олон эдэбхитэд жагсан хабаадалсаха зэргэтэй. Иигэжэ нютагайнгаа Соведүүдэй үүргые улам саашадань дээшэлүүлжэ, ажахы болон соёл культурынгаа хүгжэлтэдэ үшөө һайн амжалта туйлая.

СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партиин талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй шиидхэбэрине республикымнай ажалшад ехэ һайшаана. Зураг дээрэ: Хориин аймагай Үдын совхозой 4-дэхи фермын парторг Ц-Д. Цыбен-Жапова һаалишад болон малшадта ЦК-гай Пленумэй тогтоол уншажа байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Эрдэмтэй, ажалша байхада ехэ һайн

Вербскэ һурагшадта Н. С. Хрущев иигэжэ харюусаба

Ровенско областиин Вербскэ интернат һургуулиин һурагшадта Никита Сергеевич Хрущев бэшэг эльгээгээ. Эдэ һурагшад үнгэрэгшэ зун һайнаар ажаллажа өөрынгөө участок дээрэһээ 2.638 центнер буурсагтай кукуруза, тайлбарилан хэлэбэл, гектар бүриһөө 131 центнер кукуруза гү, али 105,5 центнер хуурай орооһо абаһан байна.

Иигэжэ ехээр баясажа байһанаа үхибүүд Никита Сергеевичтэ дуулгаха гэжэ шиидээд, бэшэг эльгээһэн байгаа. Һургуулиин шеф «Украина» гэжэ колхозой 20 гектар газар, үрэһэ хүрэнгэ, шухала болохо машинануудые зунай эхеэр үгэһэн тухай, гектар бүриһөө 105 центнер кукурузын орооһо абахын түлөө һурагшадай бригадын оролдоһон, бүхы зунай турша соо һайнаар ажаллаһан, ургамал бүхэниие оролдосотойгоор харууһалһан тухай һурагшад бэшэг соогоо дурдаһан байна.

Ерэхэ жэлдэ гектар бүриһөө 120 центнер кукурузын орооһо абаха гэжэ шиидэһэн тухайгаа, һургуулида 30 гектар газар колхозой үгөөд байһан тухай үхибүүд мэдээсэнэ.

Никита Сергеевич үхибүүдтэ иигэжэ харюусаа. Бэшэгыетнай абахадаа, ехээр баясааб. Бултадаа эрдэм һайнаар шудалнат, таанадай дундаһаа нэгэ класста хоёрдохи жэлээ үлэһэн үхибүүн үгы, олонхидтнай эрхим, һайн гэһэн сэгнэлтэтэйгээр һурана гэжэ мэдэхэдэ бүришье аятай байна. Һайнаар һураха гээшэ тон шухала. Юуб гэхэдэ имагтал эрдэм, техникые шудалһан лэ хүнүүд коммунизм амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаха гээд Никита Сергеевич бэшэнэ.

Таанад ажал хэхэ дуратай байнат, ажалайнгаа үрэ дүнгөөр баясанат, хүдөө ажахын машинануудые жолоодожо, тарилтын хойноһоо харууһалжа шадаха болоот, баян ургаса хуряагаат. Энэ хадаа ехэ һайн гээшэ. Ажал хээгүй һаа, ажалда дуралаагүй һаа, ёһотойл хүн болохын аргагүй гэжэ һанажа ябагты гээд Н. С. Хрущев бэшэнэ.

Эрдэмтэй, ажалша байха гээшэ ехэ һайн, ажабайдалдатнай хододоо туһатай байха.

Һуралсалда, олониитэдэ ашатай туһатай ажал хүдэлмэридөө саашанхи амжалта туйлахыень үхибүүдтэ, багшанартань, хүмүүжүүлэгшэдтэнь, интернат һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдтэ Никита Сергеевич Хрущев бэшэгэйнгээ түгэсхэлдэ хүсэһэн байна.

(ТАСС).

Совхозой механизаторнуудай шухала үүсхэл

И. С. Жирновэй звенодо Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэг

Москвагай областиин «Заокский» совхозой звеньевой И. С. Жирновто болон тэрэнэй нүхэдтэ нүхэр Н. С. Хрущев бэшэг эльгээбэ. Энэ бэшэг хадаа абаһан уялгануудаа дүүргээбди: дүрбэн механизаторнууд 500 үхэртэ жэл соогоо гүйсэд хүрэхэ шэмэтэ тэжээл абаба гэжэ звеногой гэшүүдэй КПСС-эй ЦК-да эльгээһэн мэдээсэлдэнь харюу болоно.

— Танай үүсхэл, танай амжалта ехэ удха шанартай,—гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэнэ. — Колхозуудта болон совхозуудта тэжээлэй культурануудые оньһон аргаар ургуулдаг болохо дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гээшэ орон дотор мал ажалай продуктнуудые саашадаа бүри ехээр абаха хэрэгтэ туһалха байна гэжэ тэрэ бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Н. С. Хрущев ажал хүдэлмэридөө шэнэ ехэ амжалта туйлахые механизаторнуудта хүсөөд, совхозой бүхы коллективтэ халуун баярые хүргэбэ. (ТАСС).

А. И. МИКОЯН ВАШИНГТОН ОРОХОЁО МОРДОБО

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 29. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Вашингтон орохоёо ноябриин 29-нэй үглөөгүүр Нью-Йоркһоо мордобо. Нью-Йоркһоо гарахадаа, А. И. Микоян доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хээ:

Господанууд журналистнар, таанадһаа хайшаашье тэрьелэн ошохын аргагүй. Таанад байха газартаа хододоо ерээд лэ байдаг гээшэт. Нью-Йоркдо байһан сагаа бидэнэр ажал хэрэг бүтээхын тулада хэрэглээбди. Эндэ байхадамнай маанадта аятай байгаа. Бидэнэр үрэ ехэтэй хөөрэлдөөнүүдые хээбди. Эдэ хөөрэлдөөнүүд али алинайнгаа хараа бодолые ойлгожо абаха хэрэгтэмнай туһалһан байна. Үгэеэ ойлголсохо гээшэ урагшатай хэлсээ хэхэ түрүүшын эрхэ нүхэсэл болоно. Бидэнэр Вашингтон орохомнай, тэндэ бидэнэрэй юу хэхэ байһан тухай хэблэлдэ һайн мэдээжэ болонхой.

ВАШИНГТОН, ноябриин 29. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян мүнөөдэр эндэ ерээ. А. И. Микоян Вашингтондо США-гай президент Кеннедитэй уулзаха юм.

* * *

ВАШИНГТОН, ноябриин 30. (ТАСС). Үсэгэлдэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Сагаан байшан соо США-гай президент Дж. Кеннедитэй уулзажа, 3 час 15 минутын туршада хөөрэлдэбэ. Бүгэдэндэ шухала удхатай хэдэ хэдэн асуудалнууд харагдаа гэжэ Сагаан байшангай толилһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тиихэдээ гол түлэб Куба тушаа тогтожо хэлсэһэн байна.

...ЕФРЕМОВ, КПСС-эй ЦК-...диумэй гэшүүндэ канди-...

Ю. В. АНДРОПОВ, КПСС-эй ЦК-гай секретарь.

В. И. ПОЛЯКОВ, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Хүдөө ажахын талаар КПСС-эй ЦК-гай Бюрогой түрүүлэгшэ.

А. П. РУДАКОВ, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, промышленностиин, барилгын талаар КПСС-эй ЦК-гай Бюрогой түрүүлэгшэ.

В. Н. ТИТОВ, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, Эмхидхэлэй-партийна асуудалнуудай талаар КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи комиссиин түрүүлэгшэ.

ТАСС-ай фотохронико.

* *

Ажахы бүхэн гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө заабол дүүргэхэ уялгатай

Жэлэйнгээ түсэб дүүргээбди

ЗАГАСТАИ. **(Телефоноор абтаба).** Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэхые уряалжа, республикынгаа колхоз, совхозуудай малшадта хандаһан манай колхозой гэшүүд ноябриин 25-да бэлэдхэлэй пунктда 7618 центнер һү тушаажа, жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ. Һүүлэй 5 үдэртэ түсэбһөө гадуур 80 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаба.

Һү һаалгаараа, тэрэниие гүрэндэ тушаалгаараа Бургаастайн гүүртэ (даагшань Д. Цыдыпова), Арбузовай гүүртэ (даагшань И. Эрдынеев) түрүүлжэ ябана. Арбузовай гүүртын үнеэн бүриһөө 2700 гаран литр һүн һаагданхай. Һүнэй тоһолигынь 4,3—4, 4 процент болоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэд түлэг тугаллажа эхалаа. Партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолоор зоригжоһон манай колхозой малшад жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 845 центнер һү гүрэндэ худалдаха гэһэн социалис уялгаяа дүүргэхэнь лабтай.

Д. Цыдыпов,
Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

25 мянган килограмм һү һаахань

Түрэл партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр урмашаһан С-Х. Амбаева һүүлэй үдэрнүүдтэ һү һаалияа улам нэмээбэ. Энэмнай Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой Табалангуудай фермэдэ һаалишанаар ажалладаг юм. Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, октябрь һарын туршада үнеэн бүриһөө 150 литр һү һааха гэһэн уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Тиигээд Пленумэй эхилхэтэйчь хамта, «даажа абаһан 14 үнеэдһээ хамта 25 мянган литр һү жэлэй туршада һааха гэһэн уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэб» гэжэ мэдүүлһэн байна. Мүнөө үнеэн бүриһөө 1500 гаран литр һү һаанхай. Үнеэн бүхэнһөө үшөө 200 гаран литр һү һаахадаа, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ юм.

С. Ардуев.

„Эрдэм“ совхоздо һүн яахадаа багаар һаагданаб?

«Эрдэм» совхоз хүдөө ажахын продуктнуудые абалгаараа Мухар-Шэбэрэй аймаг дотор ехэхэн һуури эзэлдэг. Байгша ондо энэ ажахы 24800 центнер һү абаха, 21800 центнер һү гүрэндэ худалдаха, үнеэн бүриһөө 1580 литр һү һааха түсэбтэй байгаа.

Иимэ ехэ харюусалгатай зорилго совхозой дирекциин, партийна, профсоюзай организацинуудай, мэргэжэлтэдэй гол анхаралда абтаха гэжэ һанахаар байба. Теэд, бодото дээрээ энэ шухала хэрэг хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилэгдэнэ. Үнгэрһэн 10 һарын турша соо эндэ миил 19894 центнер һүн һаагдажа, оройдоо 16760 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаба. Совхозой үнеэн бүриһөө 1094 литр һүн һаагдаа. Энэнь нёдондоной арбан һарынхиһаа арба гаран процентээр бага байна.

— Яахадаа һүн багаар һаагданаб? — гэжэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ хандахада...

— Үнеэднай олоороо һубайрна, һаалишад дутаалдана, үнеэд мууса эдеэлүүлэгдэнэ,— гэжэ харюусана.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй баримталдаг эдэ шалтагууд тэдэнэй өөһэдынь лэ хүдэлмэриһөө, эдэбхи үүсхэлһээ дулдыдаха байһаниинь мэдээжэ. Совхозой һаалиин олонхи гүүртэнүүд үбэлэй хүйтэнэй эхилхэтэй хамта һү һаалияа доошолуулжа ороо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, малайнь байра һайса бэлдэгдээгүй байшоо. Жэшээнь, Шэнэстын һаалиин гүүртын мал һая болотор газаа, хүйтэн газар дээрэ хонодог байгаа. Малынь булагай хүйтэн уһаар уһалагдана. Үнеэдые газаагаа барижа, буйлуулмал тэжээлээр эдеэлүүлхын орондо тэдэнээ бэлшээридэ туухаар. Малай тэжээл буйлуулха амһарта дуталдана. Тиигээд һаалишад һү суглуулдаг амһарта соогоо бардаа худхаха баатай болоно. Эдэ дутагдалнуудһаа боложо, һү һаалга үдэрһөө үдэртэ урууга ороно. Хэрбээ ноябриин эхеэр гүүртын үнеэдһээ 430 литр һүн абтабал, мүнөө 360-аад литр һаагдана.

Мүн иимэрхүү байдал һаалиин 6-дахи, 1-дэхи фермэнүүдтэ үзэгдэнэ. Совхозой фермэнүүдтэ үнеэдые эдеэлүүлхэ рацион табигдаагүй, малшад тэжээлээ миил багсаамжаар үгэнэ. Хоёрдохи отделениин 5-дахи фермэдэ таряа талханай зүйл алмаха зорилгоор үнжөөд лэ үнеэдтээ бардаа эдюулнэ. Зарим фермэнүүдтэ малай уһалуури муу. Брянка нютагай һаалиин гүүртэдэ уһанай дутамаг дээрэһээ зарим мал бүхэли үдэрөө уһалангүй ябана.

Һаалиин фермэнүүдтэ түрэхэ үнеэд һайса харууһалагданагүй, һая тугаллаһан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ һааха оролдолго гаргагданагүй. Жэшээнь, Шэнэстын фермэдэ тугаллаһан үнеэд түрүүшынгээ табан хоног соо тусхай рационоор эдеэлүүлэгдээд лэ, хойшодоо һаалишадта дам үгтэжэ, юрын лэ тэжээл хүртэнэ. Тиигээд үнеэд шэмээ татажа эхилнэ.

Совхозой фермэнүүдтэхи һаалишад, фермые даагшад олоороо һэлгэлдэнэ. Шэнэстын фермэдэ үнгэрһэн һарануудта арбан һаалишанай зургааниинь һэлгэгдээ. Энэ жэлдэ фермые даагшаар гурбадахи хүн хүдэлнэ. Иимэ баримтанууд бусадшье фермэнүүдтэ бии.

Һаалишад, малшадай зоотехническэ һуралсал эмхидхэгдэнэгүй. Арба гаран зооветмэргэжэлтэд бии байбашье, тэдэнэр фермэ дээгүүр үсөөн ябадаг, эдэбхи үүсхэлгүйгөөр ажалладаг, дутагдалнуудтай эбсэшоод һуудагынь гэмшэлтэй.

Үнеэдые оньһон аргаар һааха хэрэгтэ мүн лэ анхарал табигданагүй. 1962 оной эхеэр һаалиин хоёр гүүртэдэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоһон юм. Теэд, удайшьегүй тэдэнь хүдэлхэеэ болишоо.

Һаалишан бүхэндэ даалгагдаһан үнеэдэй һү шэмые харалсажа, тэдэндэ һарын түсэб даабари үгтэнэгүй. Зүгөөр октябрь соо һаалиин гүүртэ бүхэндэ һү абаха түсэб хүргөөшье һаань, эмхидхэлэй хүдэлмэриин һула дээрэһээ тэдэнь дүүргэгдээгүй үлэшоо. Энэ ушарта совхозой дирекци, партком һаалиин гүүртын нэгэншье хүтэлбэрилэгшэдэ шанга эрилтэ табяагүй байһаниинь гайхалтай.

Һаалишадай, һаалиин гүүртэнүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүн гаргажа байха самбар, хүндэлэлэй самбар энэ ажахыда байхагүй. Олонхи фермэнүүдтэ харуулан ойлгуулха агитациин хэрэгсэлнүүд, мүрысөөнэй дүн гаргаһан самбар харагданагүй.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд холын фермэ дээгүүр хаа-яа ябана, малшадай ажаһуудалаар һонирхоногүй. Олонхи фермэнүүдтэ һаалишадые суглуулжа хөөрэлдөө хэхэ байрашье байхагүй. Совхозой партком (секретарь нүхэр Брылев) өөрынгөө хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэнэгүй. Парткомой секретарь ажахын энэ тэрэ жэжэ асуудалаар һамаараад, партийна хүдэлмэрөө мартана.

Совхоздо малай байра барижа үгэхэ договортой «Бурятцелинстрой» трестын 4-дэхи СМУ-гай хүтэлбэрилэгшэд (нүхэр Сметанников) уялгаяа болзор соонь дүүргэнэгүй. Мүн Улаан-Үдын нютагай үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд хүдөөгөөр ябахадаа, совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ тодорхой туһа хүргэнэгүй.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэритэй танилсажа, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мал ажалай продуктнуудые эрид ехээр абажа, 1962 онойнгоо түсэб дүүргэжэ, 1963 ондо бүри ехэ һү һааха үндэһэ һуури табиха бэзэ гэжэ найдахаар.

А. Поплевин,
И. Захаров.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Хүгжэлтын үргэн харгы нээгдэнхэй

Республикымнай аяар холо Захааминай ажалшад «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые hайшаан угтаба. Партимнай ЦК-гай Пленумэй хараалhан хэмжээ ябуулганууд манай орон дотор коммунизм байгуулгые түргэдхэхэ, арадай ажахые бүри амжалтатайгаар хүгжөөхэ үргэн харгы нээжэ үгэнэ гэжэ хүн бүхэн hайса мэдэнэ.

Партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, аймагаймнай ажалшад ажалай зарим тэды амжалта туйлаа. Промышленна предприятинуудай бүхы продукци гаргаха 10 hарынгаа түсэб болзорhоонь урид дүүргээ. Жэшээлхэдэ, аймагаймнай эгээн томо Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив бүхы продукци гаргаха 10 hарынгаа түсэб 104,5 процент дүүргээ. Социалис мүрысөөндэ Холтоhон, Первомайска руднигай, Ивановска приискын, энергоцехэй, шаргаржуулгын фабрикын коллективүүд түрүүлжэ ябанад.

Аймагай промышленна предприятинуудай коллективүүд жэлэйнгээ түсэб, уялганууды болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнад. Хүдэлмэришэдэй, инженер, техничүүдэй дунда коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Мүнөө промышленна предприятинуудаймнай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй 69 процентнь энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэд, 771 хүдэлмэришэдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдонхой.

Партиин ударидахы органуудые доодо шатаhаа дээдэ шата хүрэтэр шэнэдхэн хубилгаха тухай КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд промышленна үйлэдбэрилгэ эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ нүлөө үзүүлхэнь дамжаггүй. Мүнөө байгаа партийна органууд ажахые юрэнхы дээрэ хүтэлбэрилөөд лэ, үйлэдбэридэ мүртэй нүлөө үзүүлдэггүй байгаа. Жэшээлхэдэ, манай Захааминай аймаг хүгжэнги промышленностьтай томохон хүдөө ажахытай юм. Теэд эндэхи партиин райком алиниииньшье hайнаар хүтэлбэрилнэгүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ, аймагаймнай хүдөө ажалшад гүрэндэ мяха худалдаха 10 hарынгаа түсэб 102 процент, hү —101 процент дүүргэбэ. Тэрэшэлэн гүрэндэ нооhо, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб болзорhоонь урид дүүргэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада эбэртэ бодо малай тоо 950 толгойгоор, тиихэдэ үнеэдэй тоо толгой 5,5 процентээр, хонидой—6,6 процентээр, гахайн—9,5 процентээр, моридой—7 процентээр болон шубуудай—27 процентээр олошорбо.

Энэ амжалта hүүлэй үедэ колхозуудай правлени, партийна организацинуудай ниитын малай, илангаяа эхэ малай тоо толгой олошоруулха хэрэгтэ hаналаа ехээр хандуулдаг болоhонойнь үрэ дүн гээшэ. Ойрын сагта колхозуудай үнеэдэй тоо 1500 гаран толгойгоор олошоруулаа. Энэ жэлэй 10 hарын туршада 6290 тугал гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө 730 толгой олоор абтагдаа. Жэлэй дүүрэтэр 7500 толгой тугал абтаха. Тэрэмнай нёдондо жэлэйхиhээ 950—1000 толгойгоор, 1960 онойхиhоо 1800—1850 толгойгоор олон болоно.

Малай үүлтэр hайжаруулха талаар ехэхэн хэмжээнүүд абтажа байна. Нёдондо жэл хальмаг, казаагай сагаан тархитай хэдэн буханууд асарагдаа hэн. Мүнөө тэдэнhээ 300 гаран тугалнууд абтагдаад байна. Тэдэнэр Захааминай эрхэ байдалда ехэ таарамжатай, түргэнөөр томо болодог, ехэ мяха үгэдэг мал байшоо. Аймагай колхозуудаар хони үсхэбэрилхэ талаар баhал нэгэ хэды хэмжээнүүд абтаhан байна. Тэрэнэй ашаар хонинной тоо толгой нёдондонойхиhоо 7 процентээр олошороо.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ «40 лет Октября» (түрүүлэгшэнь нүхэр Раднаев, парторганизациин секретарь нүхэр Дымбрылов), «Байкал» (түрүүлэгшэнь нүхэр Бабалаев, парторганизациин секретарь нүхэр Ванчиков), Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Спиридонов, парторганизациин секретарь нүхэр Убеев), «Красный Октябрь» (түрүүлэгшэнь нүхэр Очиров, парторганизациин секретарь нүхэр Ульзетуев) колхозуудай колхозншгууд түрүүлжэ ябана. Эдэ колхозууд гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха арба hарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргээд, энэ жэлэйнгээ, мүн хойто жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб дүүргэхэ арга боломжотой болоо.

Аймагаймнай түрүү hаалишад, хонишод, адуушад, шубуушад, мал адуулагшад ажахы бүхэндэ мяха, hү, нооhо, үндэгэ абаха талаар байгаа тон ехэ арга боломжонуудые элирүүлжэ байна. Жэшээлхэдэ, «Байкал» колхозой малшан Гарма Дондуков зунай үедэ даалгагдаhан 97 залуу малайнгаа толгой бүриин хэмжүүр сүүдхэдээ 1272 граммаар нэмээгээ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон 408 хониhоо 450 хурьга абажа, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлээ, «Победа» колхозой hаалишан Цыренжап Будаева энэ жэлэй арба hарын туршада үнеэн бүриhөө 1700 литр hү hаагаа гэхэ мэтэ.

Партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Захааминай ажалшад промышленность, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха талаар бүри hайн амжалта туйлахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэжэ байнад.

С. ПОПОВ,
КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь.

НОЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛТОЙ ТАНИЛСАН

Парткомой секретарьнуудай семинар

Кабанскын совхозой Колесовско отделенидэ hаяхан үргэн семинар болоо. Районой совхозуудай отделенинүүдэй партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнууд тэндэ хабаадаба. hү hааха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ, үнеэдээ ямараар эдеэлүүлжэ, харууhалжа, фермэнүүдтэхи ажал, ехэтэй хүдэлмэриин хэр үргэнөөр оньhожоруулагдажа, малай байрануудай ямараар баригдажа байhан тухай асуудалаар семинарта хабаадагшад ехээр hонирхоо.

hү hаалиин 1-дэхи фермэдэ 200 тугалнуудай байра шэнээр баригдаhан байна. Совхозойнь бүхы отделенинүүдтэ үдэр бүри кино харуулха түхеэрэлгэтэй улаан булан бии болгогдонхой. 200 үнеэдые уянгүйгөөр байлгаха байра hү hаалиин 2-дохи фермэдэ бодхоогдоно. Мүн 300 хүнэй hууритай хоёр шардаагтай хүдөөгэй клуб шлак, блогуудаар баригдана. Эдэ барилганuудые семинарта хабаадагшад ошожо хараба.

Коммунис ажалай 2-дохи фермын (даагшань коммунист нүхэр Тараканов) ажалтай секретарьнууд тодорхойгоор танилсаа. hү hаалиин энэ фермынхид байгша оной hүүлэй таба hарын туршада КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барижа ябана. hү hааха, гүрэндэ тушааха арба hарынгаа түсэбые тус фермынхид амжалтатайгаар дүүргээ. Тодорхойлбол, энэ оной ноябриин 15-ай байдалаар, hү hааха жэлэйнь түсэб 94 процент дүүргэгдээ.

Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай гаргаhан хандалгые зүбшэн хэлсэжэ hайшаагаад, hү hаалиин 2-дохи фермын хүдэлмэрилэгшэд hү hааха, гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб декабриин 20-до дүүргэхээр шиидэбэ. Партиин ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон тус фермынхид иигэжэ түсэбhөө гадуур үшөө 50 центнер hү гүрэндэ худалдаха юм.

Коммунис ажалай энэ фермын эрхим hаалишад А. А. Перевозникова, А. Ф. Корытова, А. Т. Перевозникова, К. К. Перевозникова гэгшэд үнеэн бүриhөө 2100 литр hү hаагаад байна.

— Ноябрь hарада үнеэн бүхэндэ сүүдхэдээ тэжээлэй 7 единицэ гэхэ гү, али 3 килограмм үбhэ, 5 килограмм hолоомо, 15 килограмм силос, 2 килограмм таряа талханай зүйл болон бусад тэжээл эдюулнэбди,—гэжэ семинарта хабаадаhан секретарьнуудта тус фермын hаалишад хэлэбэ.

Совхозой hү hаалиин 1-дэхи, 3-дахи фермэнүүд коммунис ажалай фермын хүндэтэ нэрэ зэргэ абахын түлөө тэмсэнэ.

Харуулан ойлгуулха агитаци фермэнүүдтэ шадамараар эмхидхэгдэнэ гээд секретарьнууд тэмдэглээ. Фермын, отделениин бодото байдалые тодорхойлhон лозунг, плакат, диаграммануд зохёогдонхой. Мал эдеэлүүлхэ рацион, hаалишадай, мал адуулагшадай хэхэ ажалынь, hаалишан бүхэнэй социалис уялгаяа бэелүүлжэ байhаниие харуулhан дүнгүүд бэшэгдэhэн байна.

Фермэнүүдэй ажалтай танилсаhанай hүүлээр партийна эхин организацинуудай, парткомуудай секретарьнууд 1-дэхи фермын улаан буланда суглараа. Социалис уялгануудаа дүүргэхын тула фермын хүдэлмэрилэгшэдэй ямар ажал бэелүүлжэ байhан тухай hү hаалиин 2-дохи фермые даагша М. А. Тараканов элидхээ. Малшадай дунда партийна организациин ябуулдаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай отделениин парторганизациин секретарь М. А. Аверин хөөрэбэ. Түлбэриин талаар урмашуулха гурим халаа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тэмсэлдэ шухала удхатай гэhэн элидхэл отделениин эрхилэгшэ Г. М. Воронин хэбэ.

«Партийна организацинуудай зүгhөө партийна хиналтын комиссиин хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ тухай» КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша П. А. Григорьев элидхэhэн байна. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар отделениин партийна организациин урда ямар зорилгонууд табигданаб гэжэ партиин райкомой секретарь Е. Н. Скубаренко хөөрэбэ.

Б. Согнич.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.

1962 оной декабриин 1.

Декабриин 3-да республикын эхэнэрнүүдэй съезд нээгдэхэнь

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тимлюгэй цемент-шиферэй заводой түрүү хүдэлмэришэд Фаина Яковлева (зүүн гарhаа), Евдокия Суханова.

Баргажанай аймагай Хурамхаанай совхозой хонишон Бумбырма Дылыкова 662 эхэ хониhоо 551 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриhөө 2600 грамм нооhо хайшалжа абанхай. Ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүхэнhөө 100 хурьга абаха гэhэн уялгатай. Зураг дээрэ: хонишон Бумбырма Дылыкова.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой түрүү гахайшан Татьяна Бельская.

Дуратайлби даа шамдаа, ажабайдал

☆ ☆

ЗУРАГЛАЛ

☆ ☆ ☆

—Шолмо даhаа, сэханаhаал гээбы, мээл, малда дуйгүй, юугээр хоолойгоо тэжээхэ аабши, нэгэ үнеэгээ мүнөөнhөө хүхүүлээд лэ яба, наhан соогоо хара сай уухаш даа, уухаш... шолмо...

«Эжы яатараа үүр сухал болоно гээшэб? Үнэндөө нэгэ үдэшын hүн тиимэшье ехэ бэшэ ха юм. Би баhал өөрын ажалтайб. Хэшээлдэ бэлдэхэ гээшэ, тэрэ мүртөө фермэ дээрээ хүнүүдэй хүлгөөн дунда, тиимэ хүнгэн бэшэ. Эжыдэ туhалалсахынгаа хажуугаар сүлөөгынь бэдэржэ ябаад, hургуулидаа гүйнэб. hааhан hүеэнь ойлгомторгүй дайража, хара газарта адхаагүй ха юмбиб, эреэн тугалнай хүхөө бэшэ гү?»

Эхэнь жэлэй дүрбэн сагта мал дахажа ябадаг хүн. Тиихэдээл, сагаан эдеэнэй дуhалай хүнэгэй газаагуур адхараал hаа, үшөө hургуулиин шаби ябаhан басаганайнгаа харагшанhаа гү, али мухагшанhаа нэгэшье аяга hү дутуу hаагаал hаа, «мээл, гартаа шандааhагүй, модон хургатай шолмо» гэхэ мэтээр хараахаhаа байтагай, улаан бургааhа барихадаашье болодог hэн.

«Баарhамнишье даа, эхэмни! Володя бидэ хоёрыел номдо hургахын түлөө оролдожо ябаналши даа. Бишни буруулби даа, үнеэгээ дахин хүхүүлхэеэ болёоб, эхэмни. Үнеэгээ хүхүүлхэеэ болёоб, hургууляа дүүргээд, шамдаа туhалхаяа ерэхэб, шиниингээ гарые амаруулхаб» гэжэ энхэрэн бодоошье hаа, басаган эхэдээ юушье хэлээгүй.

Үнеэгээ хүхүүлhэн басаган гэмээ мэдэрhэндээ газаашаа гүйн гарашоо бэлэй.

Хаданууд унтанхай. Газаа хүйтэнэй амин үзэгдөө. Тэнгэридэ hара hажана. Тойроод сэмсэгэр. Үнеэдэй байраhаа hүмбэйн үнэр гутана. Гэрэй арада сагаагшан тугалтаяа хэбтэбэ. Эхэнь басагандаа эрхээд, тугалаашье баряагүй: ганса үнеэгээ яанаш даа гээ ёhотой.

Эреэн тугал садхалан тэнюун нюдөө ялагашуулан, басага харана.

«Би шамай дахин хүхүүлхэеэ болёоб. Эжы хэды сухалдаба гээшэб. Миниил муудa, шиниил талаан болоо гүбэ».

Нойгон табхар уралыень эльбэжэ, эхэтэйнь малай байрада оруулаад, ондо ондоо хашаануудта хаажархиба.

Заха холын Захаамин нютагта арбадахиие дүүргээшэд Тэрэлжэтэ уулын тэрэнгиин үзүүраар субан, бишыхан үхибүүд мэтэ шаг шууяа табилдана. Хүхэ энеэдэн.

—Дуулая, нүхэд... Мүнөө дуулаагүй hаа, хэзээ...

—Ямар дуу дуулахабибди?

—«Дуратайлби даа шамдаа, ажабайдал»,—гээд Цэрэн-Долгорой эхилхэдэ, барандаа эбтэйгээр татабад.

Тэрэ hуни арбадахиие дүүргээшэд дуу дуулаа, хатараа бэлэй.

Үглөөдэрынь Үлэгшэнэй дунда hургуули холые зорин ниидэхэ «шубуухайнуудтаа» болбосоролой аттестат барюулаад табяа hэн.

Цэрэн-Долгорой томилолгото газар түрэhэн Бургалтайн байгаа. Хэдыхэн хоноhон хойно тэрэ hаалишанай халаад үмдэбэ.

—Хүнүүдые дууряажа, эхэ эсэгын олоhон мүнгэн дээрэ гоёод, иишэ тиишээ гүйхэ юм гү гэжэ hанаалби,—гээд, эхэнь нюдэн дээгүүрээ гүйhэн баярай нёлбоhо хүнүүдhээ нюухые туршабашье, сүлөө забдагүй аршаад аршаад абаа бэлэй.

—Мээ, бари, энэ минии хүнэгүүд. Сагаан эдеэгээр дундараагүй юм, сэбэрээр абажа ябаарай,— гэхэдэнь, тэндэ байгшад альгаа ташабад.

—Эжы, багаhаамни нааша малда энэрхыгээр hургаалта даа. Мүнөө басагандаа найдахадатнай болохо.

Дуу шуугаар үсөөн басаганайнгаа иигэжэ бүдүүншэгээр дуугархада, эхэнь hэжэглэбэ. Нютаг голдоо суудаа гараhан hаалишан Менжикова Жамсамаа Бизьяевнагай орондо гэрэнэй басаган, шэнэ үеын түлөөлэгшэ, Цэрэн-Долгор Банзаровнагай нэрые бэшэхэ хэрэгтэй болобо. Энэ эстафетэ үгэлгэн хэды hониншье hаа, бүри hонин үшөө нэгэ талатай байба.

Эхынь даадаг арбан табан үнеэд тэрэл тоодоо үлөө ха юм, абаhан уялгань нэгэшье литр hүөөр доошоо ороогүй бшуу. Эндэл хүсөө гаргаагүй hаа, эжыhээ дортохо байгаа. Үнеэн бүхэн, малшье hаа, ондо ондоо зантай, байра hууритай, эзэнээ танидаг байба.

* * *

1960 оной үбэл малай тэжээлээр хомор гүүлhэн жэл hэн. Цэрэн-Долгор үглөөнhөө үдэшэ болотор, хоёр харанхые холбон ябажа, эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлбэ. Нютагаархидынь:

— Ямархан гараар оёгдоhон бээлэйгшэб, Жамсамаагайгнай тэрэ хүүхэн өөрыгөө харуулхал байха даа,— гэлсэдэг болоо.

Галгүй газарhаа утаан гараагүй ааб даа. Жэлэй дүнгөөр «Улаан-Бургалтай» колхоздоо түрүү, Торинигоо аймаг соо түрүү, республикын эрхимүүдэй нэгэн Цэрэн-Долгор Менжиковада, юрэдөө, тоогүй олон грамота барюулагдаhан юм. «Социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэhэн хоёр значок, нэгэниинь Москваhаа, нүгөөдэнь Улаан-Үдэhөө Цэрэн-Долгорто ерээ бэлэй.

Басагамнай мүнөөхил дуу үсөөнтэй даруухан зандаа.

Республикын эхэнэрнүүдэй түрүүшын съездэ зургаа мянган түрүүшүүлэй нэгэн боложо hуулсаха хуби заяан Цэрэн-Долгорто тудаа hэн.

Элэнэр коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ холодоо түрүү ябахабди гэжэ партиингаа Ленинскэ Центральна Ко[…] митедые найдуулhан юм. Цэ[…] рэн-Долгор тэдэнтэй х[…] баруун гараа эзэн ёhоор ү[…] сөө бэлэй.

— Шамайе хадамда гара[…] гүй hэнши гэнэгүйбди. Ганс[…] сусал — гал болохогүй, г[…] хүн—хүн болохогүй гэдэг о[…] зэбди даа. Цэрэн-Долгор, о[…] доо хадууажа аба, юрэдөө […] хэнь хэлэгдэнэ, ондоо тэ[…] hамаарангүй бусажал ер[…] даа. Иимэ хөөрэлдөөн х[…] жэлэй саана колхозой прав[…] нидэ болоhон юм. Түрүүлэ[…] колхозойнгоо талые хара[…] мэргэжэлтэдээр дутуу ха[…] иигэжэ хэлэхэ эрхэтэй байh[…] шье байгаа.

— Иигээд эрдэм hуралса[…] үргэлжэлүүлхэл болоолши […] Маанараа мартангүй бус[…] бшуу даа!

Басагамнай дуугайл занд[…] Дуушье гарахадаа юун гэх[…] даа. Гурбан жэлэй хугас[…] нилээдгүйхэн саг гээшэ, ямар[…] шье хубилалта болохоолсо […] рохогүй. Зүрхэн гээшэ мүн […] hа өөрын эрхэтэй ха юм...

...Улаан-Үдэ хото. Совет[…] партийна hургуули. Дүүргэ[…] гарахадаа зоотехник мэр[…] жэлтэй болохо. Мүнөө хоёр[…] хи курсда. «Зоотехния», «По[…] водство» болон бусад өөр[…] тон хэрэгтэй асуудалнууд[…] Цэрэн-Долгор лекци шагна[…]

— hурахада хүнгэн ба[…] Хэды тиигэбэшье hаа, энэ h[…] гууляа заатагүй дүүргэ[…] Тиигээд хүдөө ажахын инст[…] тудта орохоб. Заочноор ор[…] шом дээртэхэ гэжэ hана[…] Дээдэ hургуули мүнөө саг[…] мнай эрилтэ болоо ха юм,—[…] жэ тэрэ хөөрэнэ.

Шэнэ үеын залуу коммун[…] стка тон зүб бодоно!

* * *

Шэнэhэнэй борбоо[…] узууртаал унадаг, үүрээ ор[…] жо ошоhон хараасгай х[…] жэлынь тэрэнээл бэдэр[…] ниидэн ерэдэг гэжэ хэлсэд[…]

— Хара-Үбэсэнэй ферм[…] «Ёлочко» тодхогдоо. Т[…] мэргэжэлтэй хүн хэрэгтэ[…] лоо гэжэ дуулааб,—гэжэ […] хөөрэнэ.

Тиихэдэнь лэ Цэрэн-До[…] рой hанал хүсэл таажа ба[…] hэм.

— hургуулияа дүүргээд[…] тагаал бусаха бээзб,—[…] hанал бодолоо саашань […] рэнэ.

Зүб лэ тааhан байгааб[…] рэн-Долгор hанал бодоло[…] түрэл Бургалтайдаа ба[…] Тэндэ ажабайдал бус[…] Тэндэ залуу мэргэжэлт[…] хэдынь хүлеэнэ, танил […] лынь...

Эгээл мүнөө үедэ тэрэ «[…] ратайлби даа шамдаа, […] байдал» гэhэн дуратай ду[…] татаха хүсэл түрэжэ б[…] ёhотой гэжэ hанаа hэм. […] дэб гэхэдэ, Цэрэн-Долгор[…] рэнэй үетэн ажабайдалда[…] ратай, ажабайдалайнгаа […] болоо ха юм. Ёhотой эзэд[…]

С. Банзарак[…]

Хоёр харгын бэлшэр дээрэ...

(Багшын дэбтэрhээ)

, Хүүгэд... Орбогорхон hамбайтайшье, оромгүйшэг зантайханшье, нариихан гэзэгэтэйшье, нааданда эмээхэйшье хүүгэд... Тэдэнэй хуби заяан тухай бодоходоо, партиин Программа соо алтан үзэгүүдээр hиилэгдэhэн үгэнүүдые ээлүүдгүй hанаандаа оруулхаш. «Эрдэм ухаагаар баян, hайхан сэдьхэлтэй, бэе махабадаар түгэлдэр иимэ шэнэ ёhотой хүниие хүмүүжүүлхэ арга боломжонууд коммунизм байгуулгын үедэ дээшэлжэ байна» гэжэ партиин Программа дотор хэлэгдэнэ. Зүб даа! Мүнөөдэр hургуулиин формо үмдөөд ябаhан үхибүүд үглөөдэр коммунизмын эбтэй, эдэбхитэй барилгашадай бүлэдэ жагсахал. Зүгөөр хэн нэгэн шам руу сэхэ хургаараа заагаад: «Ши муу багша байгааш, шинии hургаhан шабинар мүргэй зон болоогүй!» гэжэ хэлээ hаань, яахабши? Нюугаад яахамнайб, иимэ ушар хаа-яа болодог бэшэ гү?

Ерээдүйн хүниие хүмүүжүүлгэдэ багшанарай харюусалга тон ехэ. Бидэ, Исэнгын багшанар, Н. Г. Загладын «Таряашан нэрээ хүндэлэгты!» гэhэн бэшэг, тэрэнэй хүбүүн, хүдөөгэй багша В. Г. Загладын «Учительская газетэдэ» толилогдоhон «Хүнэй түлөө харюусалгатайбди!» гэhэн статья тусхай суглаан дээрээ зүбшэн хэлсээ hэмди. «Бидэнэр хүүгэдэй хуби заяанай түлөө, тэдэнэй саашанхи ябадалай түлөө толгойгоороо харюусаха ёhотойбди. Харюусахашьебди! Теэд... теэд түрэлхидэй харюусалга ямар бэ?» —гэжэ зарим багшанар асуугаа. Минии hанахада, зүбтэй асуудал байна.

Хүүгэд үзэл бодолойнгоо талаар болбосоролдүй, hайн муу хоёрые илгаруулхагүй ябахадаа, хоёр харгын бэлшэр дээрэ зогсошоод, хайшаашье ошохоёо ойлгожо ядан, түлгэжэ байhан аяншаниие намда hануулдаг. Эгээл энээхэн үедөө үхибүүд нүлөөндэ абтасаар бэлэн шуу. hургуули бүлэ хоёр үгээ ойлголсожо, анхарал оролдолгоо хамтадхабал, үхибүүе хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ амжалта туйлахань дамжаггүй. Гэхэ зуура энэ асуудалда олохон «яама янханууд» дайралдана ха юм. Олонхи түрэлхид үхибүүдээ хүмүүжүүлгын талаар харюусалгатай байhанаа мэдэрдэг. Тиигэбэшье эхэ эсэгын уялгые гажа буруугаар ойлгодог түрэлхидшье ушардаг.

...Нёдондо зун. Оодон хүхэ автобус Нарhата тосхонhоо Улаан-Үдэ шэглэжэ, ондого-сондого харайлгаба. Урда тээмни хүгшэн хүүгэн хоёр hуунхай. Улаан орхимжо зүүhэн, эрхи гартаа бариhан хүгшөөдэй аман соогоо «мааниая» уншажа, сүлөөгүй хэбэртэй. Би багша хүн хадаа ашадань (ашань гэжэ би абаhаар таагаа hэм) анхаралаа табяа hэн бэзээ даа. Үдэ барагаар Хори тосхондо тогтоходоо, нөөхи аша басагыень ойроо ерүүлээд хөөрэлдэбэб:— Хэн гэжэ нэрэтэйбши?

— Цырен-Ханда.

— Хаана ошожо ябанабши?

— Хүгшэн эжытэеэ хуралда ошохомни.

— Хэдытэйбши?

— Арбатай.

— Хэдыдэхи класста hуранабши?

— Гурбадахида орооб.

— hургуулиин шаби хүн бурханда мүргэдэг юм гү, — гэхэдэм, үг маг гээд, нэгэ хүгшөөдэйнгөө нюур, нэгэ минии нюур хараа hэн.

Хүгшөөдэйн идхамжада гү, али баада ороод дасан ошожо ябатараа, намда асуулгажа, эшхэбтэр байдалда ороhон Цырен-Хандын шэг шарай мүнөө хүрэтэр урдам элихэнээр харагдажа байхадал гэдэг.

Тэрээнhээ уламжалан, бага наhандаа үелhэн М. тухайгаа шэбшэжэ эхилээб. М. hургуулида бараг hурадаг hэн. Х. Н. Намсараевай «Жоодшо» болон бусад шүлэгүүдые сээжэлдээд, ханхинаса уншаhанайнгаа түлөө эрхим сэгнэлтэ абажа, багшадаа магтуулдаг байгаа. Хэшээлээ дүүргээд гэртээ ерэхэдэнь, hүзэгтэй эхэнь мэгзэм, тарнинуудые заадаг, «Сагаан Дари-эхэ», «Ногоон Дари-эхэ» гэхэ мэтые сээжэлдүүлдэг hэн.

— Басага-ан, тахилаа үргэжэрхи,— гэхэ эжынь. М. аман соогоо hабир-шабир дуугаржа ябаад, гунгарбаа соохи бурханайнгаа тооhо арилгадаг, сүгсэнүүдыень аршажа, уhыень шэнэлдэг hэн. Хожомынь комсомолдошье ороогүй, мухар hүзэгэй мананда төөрижэ ябаhан юм. Бидэ тиихэдэ юумые шүүмжэлжэ үзэхэ ухаагүй ябаабди. Теэд багшанарнай хаана байгааб? Мүнөө hанахадам, тэрэ үеын багшанар шабинарайнгаа байра байдалаар hонирходоггүй, түрэлхидтэйнь хөөрэлдэдэггүй hэн ха.

Цырен-Хандые хүгшэн эжын нүлөөнhөө ходоро татажа дары абаагүй hаа, хэн мэдэхэб, хожомоо мүн лэ М. шэнгеэр ламада hүгэдэжэ ябаха аалам? Эндэ шанга тэмсэл хэрэгтэй. Бидэ хүүгэдэй сэдьхэлэй арюун сэбэр, тунгалаг байхын түлөө тэмсэхэ уялгатайбди.

Хүүгэдые шажан мүргэлэй нүлөөндэ хүгшэн эжынэр, үбгэн абанар оруулдаг ааб даа. Гэбэшье М-үүд юундэ миин байха юм? Үлгыдэ хэбтэхэhээнь эхилээд, үхибүүдээ ламын нёлбоhотой «аршаанаар» угаажа, адисаар утадаг байгаа ха юм!

Шажанай хорото номнолдо эсэргүү ойлгууламжын хүдэлмэри түрэлхидэй, ниитэ зоной дунда муугаар ябуулагдана гэжэ хэлэхээ hананаб. Эндэ багшанарhаа гадна, гэгээрэлэй, эмшэлгын болон ниитын бүхы эмхи зургаанууд хүсэеэ нэгэдүүлжэ, мухар hүзэг, мунхаг байдалда эсэргүүсэн тэмсэхэ ушартай. «Хүгшэдэй сэдьхэл бодолые гомодхоожо болохогүй. hэшхэлэй эрхэ сүлөө байна ха юм» гэхэ мэтээр заримашуул hанаагаа амаруулдаг. hэшхэлэй эрхэ сүлөөhөө гадна, шажан мүргэлтэй, тэрэнэй үлэгдэлтэй гам хайрагүй тэмсэхэ эрхээ хэзээ хэрэглэжэ hурахабибди? Шэнэ үгын хүүгэдэй сэлмэг hонорхон толгой худар мухар hүзэгэй хорото утаа оруулжа, ухаан бодолыень манаруулха эрхэ түрэлхидтэ хэн үгөөб?

«Үхибүүгээ ямарааршье hургахаяа бидэ өөhэдөө мэдэхэбди. Манай үхибүүн ха юм» гэжэ зарим түрэлхид сэсэрхэдэг. Үхибүүд зөөри бэшэ ха юм даа. Тэдэнэр коммунизмын үедэ ажаhууха, коммунизм байгуулалсаха эрхэтэд гээшэл!

Хамтын хэрэгтэ ханалгатай байхаар hургаха гээшэ шэнэ хүниие хүмүүжүүлгын нэгэ hалбаринь болохо ёhотой. Энээниие баhал түрэлхи бүхэн адляар ойлгодоггүй. «Хая саашань. Шамгүйгөөр совхозой хартаабха хуряагаа hаа—хуряажа, үгы hаа—үгы байгуужан» — гээд зарим нэгэн ахир эхэ, эсэгэ гани гай бололдоод, хүбүүгээ воскресниктэ гаргадаггүй ушар үзэгдэдэг. Хүбүүниинь үглөөдэр багшадаа, нүхэдтөө ерээд: «Тархимни булайгаар […] Бөөлжөө саалжааб» гэhэн […] шалтаг дурдадаг. Тиихэдээ т[…] бүүн худалаар хэлэжэ hура[…] Ходо тиигэбэл, өөрынгөө хаh[…] hан хүн боложошье магадгүй[…]

Исэнгэдэ Д. Власов гэж[…] бии. 3 үхибүүдынь hургуули[…] радаг. Нүхэр Власов урдань […] офицер ябаhан юм. Теэд эх[…] одоо hэшхэл гээшэеэ үни хэ[…] хинхай. Нёдондо hуралсалай […] эхиндэ тэрэнэй хоёр басаг[…] платитай байгаа. Талаан бо[…] нэгэниинь үдын урда, нүгөөд[…] hөө хойшо hурадаг байба. Б[…] ошоод түрэлхидтэйнь хөөр[…] эхэнь тодожо абаад: «Бидэ […] хоёрбди. Эдэ улаан сурбы[…] орохо аргамнай үгы» гэжэ […] бэлэй. Харин өөhэдөө тэд[…] найрлажа, архидажа байда[…] Д. Власовай hогтуугаар […] мухаришоод хэбтэхыень ни[…] олол хараhан байха. Архи […] гөөр элбэг аад, үхибүүдтэ […] абажа шадахагүй түрэлхи[…] гээбы. Нэгэ басагандань hур[…] зүгhөө туhаламжа үзүүлээ[…] Иимэ ушарта үхибүүдэй сэдх[…] зэргэ гэмтэдэг, дорой ябад[…] шэб! Ямаршье зэмэгүй үхиб[…] гээ сэдьхэлые зобоохо, бал[…] гээшэ эхэ, эсэгын зүгhөө […] hан харата ябадал гэжэ […] ёhотой.

Сэхыень хэлэхэдэ, ерээдүй[…] зониие хүмүүжүүлхэ, харги[…] дань бэлдэхэ талаар багша[…] рэлхид, партийна, совет[…] комсомолой эмхинүүд бүгэд[…] харюусалгатай. Бидэнэр […] хоёр харгын бэлшэр дээрэ […] соонгүй, зүб замаар дахуулха[…] тайбди.

Ц. Донд[…]

Яруна.

ДЕКАБРИИН 1—АФРИКЫН ҮДЭР

ТАСС-ай фотохронико.

ҺЭРИН БОДОҺОН ТҮБИ

Декабриин 1-дэ—Африкын үдэр. Энэ үдэрые бүхы үү хүн түрэлтэн тэмдэглэдэг. «Бүхы түбидэ эрхэ сү- олгохо!» гэһэн лозунг доро энэ үдэр үнгэрдэг.

Мүнөө Африкын хүн зоной табанайнь дүрбэн хуби онниальна барлагшалгын гэнжэһээ мултаранхай. Энэ бин карта дээрэ Гвиней, Гана, Мали болон бусад за- гүрэнүүд бии болоод, экономическа талаараа бэеэ нхай байдалтай болохо ябадалые амжалтатайгаар лажа байна. Алжир эрхэ сүлөөгөө олонхой. Империа- стнууд хадаа үшөө 40 миллион үлүүтэй африканецуу- колониализмын хара һабарта байлгахые оролдоно. ы Африкын арадуудай сүлөөрхэ үдэрынь дүтэлэнхэй. ветскэ Союзай үүсхэлээр абтаһан, колониин оронууд- болон арадуудта бэеэ даанги байдал олгохо тухай Нэ- дэмэл Нацинуудай Организациин Декларацяар зориг- жоһон Африкын арадууд империализмда эсэргүү баатар- лиг тэмсэл хэжэ байдаг.

Совет гүрэн Африкын залуу оронуудта али бүхы ту- һаламжа үзүүлдэг. Совет ороной дээдэ һургуулинуудта мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэдэг. Африкын залуу гүрэнүүдтэ бии боложо байһан промышленна предприятинуудай хү- дэлмэрилэгшэд Москвагай, Ленинградай болон бусад городуудай фабрика, заводуудаар дүй дүршэл шудална. Совет инженернүүдэй зохёоһон проектнүүдэй ёһоор, СССР-эй туһаламжаар эдэ оронуудта хүндэ промыш- ленностиин 60 гаран предприятинууд болон электростан- цинууд, мүн 40 шахуу һургуулинуудай байшангууд ба- ригдаха юм.

Советскэ Союзай арадууд Африкын арадуудтай ами нэгэн байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Патрис ЛУМУМБА

АРАДНАЙ МАНДАХАЛ!

Конгын арадай эрэлхэг хүбүүн, эхэ һайхан Африкынгаа эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэн унаһан Патрис Лумумба бэлиг ехэтэй поэт байһан юм.

Уншагшадай анхаралда нэгэ шүлэгыень табинабди.

...ээ мартаад,
...э ахамни, уйла, уйла!
...эр һүнинн
...хэг соогуур алхалан,
...н ахамни,
... арһата ахамни, уйлалши.
Африка, эсэгэ минии орон!
... үеһөө
...үдшни нюргаяа бүхылгөө,
... дайдые
...рай гуниг доһолгоо.
...ээ мартаад,
...э ахамни, уйла, уйла!
...н гараар бүтээгдэһэн
...н хатуу пирамиданууд...
...алуун шулуун дээр
...ун нулимсан—дуһалнууд
... шэнээн адхарааб,
... даа, ахамни, хэлыш.
...даан соогуур
...дан ёолон унахадаш,
... мэгээм соогуур
... хайлан байхадаш,
...с алууршан
...л шэрээл табин,
...алжа байгаа.
..., ахамни,
... болотор
...ан хүйтэн

Хабхарай манан бөөгнэрхэб?
Хэды болотор
Хүлһэ шуһааршни
Хүрьһэтэ газар нэбтэрхэб?
Африка дээгүүр уйдхар,
зоболон ниидэнэ,
Алууршадай ташуур хуйлан
эшхэрнэ.
Джунглиин шэдхэ соогуур
шинии зүргэ,
Хулһанай саанаһаа
эреэн гүрөөһэн маряана.
Нуурнуудай уһан ногоон шара,
Хорото могойгоор бусална.
...Харин, дайсаншни —
хүн дүрсэтэ арьяатан
Харинн холоһоо
энэ руу дэмы ерээ бэшэ.
Үбгэ эсэгэнэрыеш
богоолшолһониинь үшөө бага,

Үри хүүгэдыеш
Үгы хэхээр занадаг гээшэл.
Африкын наран дор
Амидын жаргал гэжэ бии
гээшэ гү?
Али һүгэдэн унажа,
Алууршэ эзэдээ
Аялгалан дуулажа магтаха
гээшэ гү?
Үгы, ахамни,
Үнэншэ, ахамни, шагналши!
Шуһан шинии
Шурьян урдаһан горхон бэшэ.
Шуурган долгито далай —
номгорхын заяангүй.
Зоболон cooһooш
уур сухал сугларжа,
Гуниг cooһooш
залинта дуун наяржа,
Нэгэтэ дайсаншни

жадымнай хурса үзүүрһээ
Нэрэ һурагүй найгаадхёо.
О!..Африка, эсэгэ минии орон!
Оюун һүлдэшни дуулана.
Эрхэ сүлөөдэ эрмэлзэн,
сэдьхэлшни дуулана.
О!.. Африка, урагшаа,
урагшаа!
Эсэгэ минии орон.
Араднай мандахал!
Арюун һайхан үглөөдэр
урдамнай.
Эзэрхэг дайсад бэшэ,
бидэнэр
Эрхэ сүлөө, зол жаргал
Эдлэхэ сохом эрхэтэйбди.
Үбгэ эсэгэнэрэймнай
гашуун нёлбоһоор
угаагдаһан
Үргэн дэлюун губи дайдадаа
Үндэр тэнгэринн
алтан наран доро
Уйдхар гашуудалые
Үгы болгон шатаахабди.
Түрэл Конгомни,
хэтэдээ залууш—
Араднай мандахал!

Г. Дашабылов оршуулба.

АФРИКЫН АРАДАЙ БАСНИНУУДҺАА

Эрбээхэй ба эрбээхэйн үтэн

Эреэн гоёхон эрбээхэй үнгын сэсэг дээгүүр элижэ ябатараа, эрэмдэг муухай эрбээхэйн үтэ эбёоржорхёод, дураа ехээр гутангяар:

—Ши намтай зэргэлээд харагдахаяа яажа һанаабши, үтэр эндэһээ арила! — гэбэ. — Хэды гоёор минии наранда ялалзахые харанагүй аалши. Энэ һайхан далияараа огторгойгоор дүүлинэб, харин ши тиихэдэ хара газараар мүлхинэш!

— Ехэрхүү эреэхэн эрбээхэй намайе шинии шоо үзэхэ шадалшни үгы, харин бидэ түрэл байгаабди, байхашьебди. Шишье урдань нимэ байгааш, шинии үхибүүдшье шамдал адлинууд байхал, — гэжэ хэлээд, эрбээхэйн үтэн һанаа амархан газараа саашань хороогоо һэн.

Барас һармагшан хоёр

Нэгэтэ Барас хан засагаа мэдүүлэн:

—Нэгэшье амиды амитан минии газар дээрэхи виноградай ойроньшье хүрэхэ ёһогүй,—гэжэ соносхоо ха.

Энээн тухайнь һармагшан дуулаад:

— Хан дуратайб, тэрэ мэдэгдэнги байг, харин би мэдэлдэнь орохогүйб. Би виноград эдихэ дуратайб,—гэжэ хэлээд, тэрэ ой руу ошобо.

Модондо абиран гаража, гэшүүһэнһээнь татажа доошоо буугаад, һөөргэнь табихадань, аргагүй шанга ашхэрээн, шууяан соностобо гэхэ. Шууянай боломые дуулаад, Барасай гүйжэ ерэхэдэ, һармагшан урдаһаань ехэтэ баярлангяар:

—Яагаа ехэ баяр гээшэб, гансал ши намайе абаржа шадаха байнаш. Түрүүшын ашхэрээ дуулаа гүш? Энэ бэеэрээ шанга һалхи шуурган боложо, бүхы амитадые үлеэжэрхихэнь, заанииешье набшаһан шэнгеэр хамажархиха байха. Тиимэ дээрэһээнь намайе энэ байгша модондо шанга гэгшээр уяжархил даа,—гэбэ.

Энээн тухай Барас шагнаад:

—Э, үгы даа, түрүүн ши намайе модондо уяжархи—гэхэдэнь:

—Шинии захиралта дүүргэнэл бэзэб,—гэжэ хэлээд, Барасаа модондонь бүдүүн аргамжаар һайса хүлижэрхёод, ойгоор ябажа садатараа виноград эдеэд, саашаа ябашоо һэн ха.

Ородһоо В. Цыбжитов оршуулба.

Германида эбэй гуримшуулга хэхэ саг тулажа ерээ

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Советскэ правительствын даалгабаряар США-һаа Москвада байдаг посольствоор дамжуулан, ноябриин 29-дэ Америкын Холбоото Штадуудай правительствада ното эльгээгээ.

«Нацизмын үедэ хашалта хэһээлтэдэ дайрагдаһан хүнүүдэй нэгэдэл» Баруун Германида бии юм. ФРГ-гэй засагаархид Баруун Берлиндэ хуули бусаар байрлаһан Федеральна захиргаанай сууд гэдэгтэ ноябриин 29-дэ суудлэлгэ эхилжэ, дурсагдаһан нэгэдэлые хорихо гэһэн һанаашалга гаргажа байнхай. Энээн тухай тус ното дотор һануулагдаһан байна.

Дурсагдаһан организациин политическэ программа фашизмда эсэргүү шэнжэ шанартай, тиигээд Потсдамска хэлсээнүүдэй болон Германи тушаа гаргагдаһан бусад союзническа шиидхэбэринүүдэй гол ёһонуудта хүсэдөөр тааралдадаг.

Энэ организациие хашаха хабшаха бэлэдхэл ФРГ-гэй засагаархидай хэжэ байһан ушар гитлеровскэ Германида эсэргүүсэн, нэгэдэмэл нацинуудай талада ябажа тэмсэл хэһэн бүхы хүнүүдые, үһөө мэеэгээ абаха эрмэлзэлгын, милитаризмын Баруун Германида һэргэлгэдэ эсэргүүсэн, мүнөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ байһан хүнүүдтэ политическэ талаар элитэ үһэрилтэ болоно гээшэ. Энэ хадаа Германиин диилдэһэн тухай союзна гүрэнүүдэй хамтаараа баталан абаһан декларацида огто тааралдахагүй байна.

Иимэрхүү ябуулганууд Германиин бүри һаяшаг эзэрхэг ааша гаргадаг байһые һануулангүй, Европодо эб найрамдал бэхижүүлхые үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг бүхы хүнүүдэй һанаа зобоонгүй байжа шадахагүй. Мүнөө тохёолдожо байһан оршон байдал Европодохи амгалан тайбан байдалда ехэ аюултай. Баруун Берлиниие гурбан гүрэнэй сэрэгүүдэй эзэмдэһээр лэ байһые халхабша болгон, ФРГ-гэй засагаархид хадаа өөһэдынгөө эрмэлзэлгэнүүдтэ таарууггаар, эб найрамдалай хэрэгтэ, Гитлертэ эсэргүүсэн болоһон бүлэг гүрэнүүдэй хэлсээгээр тогтоогдоһон уг зорилгонуудта эсэргүүгээр НАТО-гой сэрэгэй бааза болгогдоһон Баруун Берлиниие бүри эдэбхитэйгээр хэрэглэнэ.

Германида эбэй гуримшуулга хэхэ, тэрэнэй үндэһөөр Баруун Берлиндэхи байдалые һайжаруулха сагай тулажа ерээд байһые Баруун Берлиндэ боложо байһан бүхы ушар байдал али тодоор харуулжа үгэнэ.

США-гай правительство шухала тобшололнуудые хэхэ, «Нацизмын үедэ хашалта хэһээлтэдэ дайрагдаһан хүнүүдэй нэгэдэлдэ» суудэй-полицейскэ хашалта хабшалта хэхэ зорилгоор Баруун Берлиниие ФРГ-гэй зонхилогшодой хэрэглэхэгүйн тулада хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ Советскэ правительство багсаана гээд нотын түгэсхэлдэ заагдана.

Мүн лэ иимэ удхатай ногонууд Англиин болон Францийн правительствануудта эльгээгдээ. (ТАСС).

А. И. Микоян С. Итонтэй уулзаба

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 28. (ТАСС). Эндэ ерээд байһан СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян Америкын элитэ промышленник, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Сайрус Итонтэй, тэрэнэй һамгантай Советскэ Союзһаа ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэлгын зургаанай байшан соо ноябриин 27-до уулзаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой зүгһөө А. И. Микоян тэдэнэртэ амаршалга хүргөө.

СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ В. А. Зорин һамгантаяа, РСФСР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. А. Меньшиков уулзалгын үедэ байлсаа.

Советскэ түлөөлэлгын зургаанай байшангһаа гарахадаа, Сайрус Итон ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ мэдүүлээ: һүүлэй үдэрнүүдтэ Кубада юун болоһон тухай А. И. Микоянһаа минии һамган, би мэдэжэ, ехээр һонирхообди. Господин Микоянние дэлхэй дээрэхи эгээн лэ бодолтой, дүршэл ехэтэй гүрэнэй ажал ябуулагшадай нэгэн болоно, тэрэ тон бэрхэтэй, харюусалгатай энэ үе сагта шухала үүргэ дүүргээ гэжэ бидэнэр тоолоно бди гээд Америкын ажал ябуулагша хэлээ.

Кубада тохёолдоһон бэрхэтэй байдал тухай тогтоходоо, хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи шиидхэхы удха шанартай үенүүдэй нэгэндэ эб найрамдал аршалан хамгаалха хэрэгтэ Н. С. Хрущев угаа ехэ туһа нэмэри оруулаа гээд С. Итон онсолон тэмдэглээ.

РИКЫН АРАДУУДАЙ НАЦИОНАЛЬНО-СҮЛӨӨРЭЛГЫН ХҮДЭЛӨӨНЭЙ ГОЛ ДАИСАН

...адын капиталистнууд ...н арадуудые коло... аргаар дарлажа, тон ...яжадаг байна. Амери...оод Лондон, Париж, ...иин банкирнуудай ал...энэй ехэхэн хубинь ...н байгаалиин баяли...тоноһоной ашаар олдо...ха юм. Капиталис оро...абтадаг алта, платина, кобальт мэтын шухала ...лнуудай хахадһаа Африкада байдаг. Га... компанинууд Африка...а ехэ зэд (Хойто Роде...гоһоо), түмэр (Либери, ...һоо), нефть (Алжир, ...) абадаг байна. Мүн ...акао, хүбэн мэтын хү...хын тон шухала зүйл...рикада үйлэдбэрилэг... юм. ООН-ой мэдээсэ...һоор, Африкада абта...ральна зүйлнүүдэй 92 процентнь хилын саана ...даг, харин оройдоол 8 ...нь энэ ехэ ороной хүн ...эрэглэмжэдэ үлээгдэ...на.

...адахи гадаадын ка...пложенинүүдэй тон ...убинь Англи, Франци, ...ба США-да хүртэнэ. ...н экономикын эгээн ...һалбаринууд бологшо ...уда малталгада, план...жахыда гадаадын ка...ол түлэб һомологдон...икые эзэрхэдэг гадаа...н тоото компанинуудай ...гэ хэдэн финансово...енна бүлэгүүд илгар... бүлэг капиталистнууд ... баялигуудай бодото ... болоод байха зуураа, ...н арадуудые арьяатан ...гаар дээрмэдэн дар-

...ада эзэрхэжэ байгаа ...н капиталистнуудай ...о хэдэн нэгэдэлнүүд ...энэ статья соогоо тогтон хэлээбди. Гадаадын эгээн ехэ монополинуудые Гарри Оппенгеймер гэгшын финансово-промышленна бүлэг толгойлно гэхэдэ үлүү болохогүй байна. Оппенгеймерэй бүлэгтэ ородог компанинуудай олзо доходынь 2,5 миллиард доллар болоно. Эдэнэй гол акционернүүдынь Англиин, Урда Африкын ба Америкын капиталистнууд мүн. Эдэ компанинууд Урда-Африканска Республикада, Зүүн-Урда Африкада, Родезиин Федераци болон Ньясаленддэ, Мозамбигта, Танганьика, Конго болон Свазиленддэ байдаг. Энэ бүлэгэй эгээн нүлөөтэй компанида «Америкэн корпорейшн оф Саут Африка» ороно. Тус компани Урда-Африканска Республикын алтанай олохон руднигуудые мэдэлдээ абаад байдаг.

Африкада байгаа гадаадын эгээн томо хоёрдохи компанинь «Юнион миньер дю О Катанга» болоно. Эндэ гол үүргэ Бельгиин, Англиин ба Америкын капитал эзэлнэ. Тус компани болбол Конгын эгээн баян Катанга провинцида зэд, кобальт, цинк, ураан мэтын ашагта малтамалнуудые абадаг байна. Конго (гол түлэб Катанга провинци) болбол бүхы капиталис оронуудта абтадаг кобальтын 75 процентыень, 60 гаран процент алмаз үгэдэг ба мүн ураан, ради мэтын тон шухала малтамалнуудые гол түлэб үгэдэг байха юм. «Юнион миньер» хадаа баруун оронуудай абадаг бүхы кобальтын (водородно бомбо бүтээхэ энэ шухала зүйлэй) 60 процент шахуунь үгэнэ гэжэ Америкын «Нью-Йорк геральд трибюн» газетэ бэшээ һэн.

Америкын баялигые һорожо абадаг уласхоорондын капиталис хубалзануудай дунда «Бритиш Саут Африка компани» ехэхэн һуури эзэлнэ. Африкые эзэмдэһэн Англиин эзэмдэгшэ Сесиль Родс гэгшэ 70 гаран жэлэй саана тус компаниие бии болгоһон юм. Нэгэ үедэ тэрэ компани Баруун Европын шэнээн ехэ газар дайда дээрэ ашагта малтамалнуудые эзэмдэжэ байха эрхэтэй болоод байгаа. Мүнөө үедэ тус компани тэрэ эрхэеэ Хойто Родезидэ, мүн Ньясаленддэ эдлэжэ байнхай. Хойто Родези болбол зэд абалгаар капиталис оронууд дотор хоёрдохи һуури эзэлдэг, харин Ньясаленд хадаа асбест, боксит болон бусад малтамалнуудаар баян юм.

Гадаадын монополинууд Африкын олон түмэн ажалшадые хайра гамгүйгөөр, арьяатан хэрзэгыгээр дарлана. Шадаал һаа ехэ ашаг олзо абахые оролдон, капиталистнууд Африкын зоной аюулгүй байха, ажалай гурим сахиха мэтын хэмжээнүүдые абанагүй. Урда Африкын Республикын руднигуудта ошожо ерэһэн Швейцариин журналист Жан Виллен гэгшэ газар доро удаан ажалладаг горнягуудай айхабтар муу байдалда байһые хараад, ехэтэ сошордоһон байна. Тэдэ горнягууд алтанай бишыхан бүлэг промышленнигуудые баяжуулхын тулада 60 градус халуун шахтануудта үни удаан хүдэлмэрилнэ. Хойто Родезиин зэд үйлэдбэрилэн абадаг горнягуудшье, Конгын ураан, зэд, кобальт абадаг руднигуудай, мүн Анголын болоод Съерр-Леоной алмаз малтадаг уурхайнуудай хүдэлмэришэдшье баһал тиимэ хүшэр хүндэ байдалда байдаг юм. Теэд иимэ хүшэр хүндэ ажал хэжэ байгаад, Африкын хүдэлмэришэд даншье һаа бага салин хүлһэ абадаг байна. Жэшээнь, Урда Африкын Республикын шахтёр үдэртөө оройдоол 2 шиллинг 9 пенс абана. Энэнь хоолойгоо тэжээхэдэньшье хүрэдэггүй. Харин тиихэдэ, африкынхинай үнэгүй хямда ажалынь, мүн Африкын үнэ ехэтэ ашагта малтамалнуудынь гадаадын монополинуудта хэлэшэгүй ехэ ашаг олзо асардаг байха юм. Жэшээлбэл, «Родезиэн англоамерикэн корп» гэдэг компаниин имагтал зэд үйлэдбэрилгэһээ 1960 ондо абаһан ашаг олзонь 30 миллион фунт стерлинг болоно. Харин 1961 ондо «Де Бирс компани» 65 миллион доллар олзо доход олоһон байха юм. Колонито гуримые байлгаал һаа, Африкын баялигуудые бүрин мэдэлдээ барижа байхабди гэжэ гадаадын монополинуудай эзэд мэдэжэ байна. Тиимэһээ монополинууд Африкын арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые болюулхын тула, тэдэ арадуудай экономическа болон политическэ бэеэ даанхай байдалтай болоходонь һаад хэхын тула бүхы арга шадалаараа оролсоно.

Дайнай һүүлээрхи жэлнүүдтэ Африкада болоһон событинууд юу харуулааб гэбэл, монополинууд Африкынхидай национально-сүлөөрэлгын нүлөөе гутамшаг муухайгаар дарахаяа оролдоно гэжэ тон элеэр гэршэлээ. Хэдэн жэшээ харуулаябди. 1960 ондо Конго Республикын бэеэ даанхай байдалай соносхогдомсоор «Юнион миньер» компани Конгын нэгэдэлые үгы хэхын тула али бүхы хэмжээнүүдые абаһан байха юм. Тус компани өөрынгөө эзэмдэжэ байһан Катанга провинцида «Конакат» гэдэг хархис парти байгуулаад, Конгын арадай хоротон дайсан Чомбые толгойлогшоор табиһан байна. Тэрэ парти «Юнион миньерэй» мүнгөөр Катангые республикаһаа һалгаахын түлөө ехэ ябуулга хээ һэн. Энэнь Конгые бодото дээрээ таһалан амяарлаһан ябадалда хүргөө. Республика гэжэ Конгын соносхогдоһонһоо хойшо хоёр үлүүтэй жэл үнгэрбэ. Харин «Юнион миньер» өөрынгөө зарса Чомбе гэгшые ашаглан, Конго дотор намдуу зохид байдал бии болгохо ябадалда, мүн энэ ороной нэгэдэлые дахин бэелүүлхэ хэрэгтэ хуушанайхяараал һаад татана. Чомбе хадаа Конгын патриодуудтай тэмсэхээ «Юнион миньер» компаниин мүнгөөр буу зэбсэг абана. Энээнһээ байтагай, ООН-ой тушаалта хүнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, «Юнион миньер» компаниин предприятинууд дээрэ жандармска бронемашинануудые болон бомбонуудые бүтээдэг байшоо. Эдэ хэрэгсэлнүүдынь Конгын арадай-сүлөөрэлгын тэмсэлые дараха ябадалда зорюулагдан хэрэглэгдэһэн байна.

«Бритиш Саут Африка компани» ба тэрээнэй эзэд мүн лэ Африкын ажалшадай хорото дайсадынь байһанаа харуулаа. Энэ компаниин томо томо горнопромышленнигууд Рой Веленскиин Нэгэдэмэл федеративна хархис партида тон ехэ мүнгэ һомолжо үгэнэ. Родезиин болон Ньясалендын Федерацидахи толгойлогшо партинь бологшо тэрэ Нэгэдэмэл федеративна парти Урда-Африканска Республикын премьер-министр Фервурд гэгшын националистическэ партитай аб адляар, Африкын ажалшадай эрхэ сүлөөе хаһан дарахын тула элдэб муухай арга мэхэнүүдые хэрэглэнэ. Дээрэ дурсагдаһан компани национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү хорото ябуулгануудта зорюулан, мүнгэ зөөри хайра гамгүйгөөр һомолно. Жэшээнь, Национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэдэг Нэгэдэмэл парти байгуулагдажа, колонито гуримые усадхахын түлөө тэмсэнэ. Тус Национальна партида зүришүүлэн, Хойто Родезидэ Г. Нкумбула гэгшэ түрүүтэйгээр колонизаторнуудай аша туһые сахин хамгаалдаг парти «Бритиш Саут Африка компаниин» мүнгөөр байгуулагдаа һэн. Нкумбулын парти империалистнуудай зарса Чомбе гэгшэтэй нягта холбоо абаһаар тогтооһон юм. «Бритиш Саут Африка компаниие» хэд толгойлноб гэбэл, Африкын арадуудай хүгжэлтын дайсад, колонито гурим аһан шадалаараа хамгаалагшад—расист лорд Малверн, Англиин консервативна партиин баруунай хархис ажал ябуулагшад лорд Солсбери, лорд Робинс, Дж. Эмери гэгшэд толгойлно.

Африкадахи гадаадын монополинуудай ябуулганууд юу харуулнаб гэбэл, тэдэ монополинууд колонито байдалай гэнжэһээ Африкын арадуудай политическэ болон экономическа талаараа сүлөөрхэ гэхэдэнь һаад хэдэг гол дайсадынь болоно гэжэ харуулна.

Д. КАСАТКИН.

Сүлөөтэ Алжирта. ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур
1962 оной декабриин 1.

Уоян нютагай ангуушад

Хойто-Байгалай эгээл холын нютаг—Уоян тосхон. Самолёднай тосхон дээгүүр элин тойроhонойнгоо удаа хүнгэхэнөөр газардаба. Самолёдhoo буухаар колхозой правлени тээшэ ошобобди. «Калининай нэрэмжэтэ эвенкийскэ агнууриин артель»,—гэжэ аржытар бэшэhэн гаршагтай гэртэ ороходомнай колхозой түрүүлэгшэ Петр Петрович Просянников:

—Эгээл саг соогоо ерээт,—ангуушаднай барандаа шахуу холынгоо агнуурида гаранхай, гэбэшье хэдэн эрхим ангуушаднай мордоогүйхэн байна, уулзажа шадахат,—гэжэ мэндэшэлhэнэй удаа манийе баясуулба.

Энэ нүхэрнай коммунис партиин гэшүүн—залуу коммунист юм. Дээдэ hургуули дүүргэhэнэй удаа Хойто-Байгалай коопзверпромхозой агнууриин ажал ябуулаа. Һүүлээрнь партиин райкомдо инструктораар хүдэлhэн байха. Нүхэр Просянников хэды залуушье haa, ангууша эвенкнүүдэй дунда хүндэтэй хүниинь.

—Петр Петрович, мүнөө жэлэйтнай агнууриин үе хэр гээшэб,—гэжэ асуухадамнай:—эртэ хүйтэн боложо ондатрнууд мүртэй баригдаагүй. Тиигэбэшье, хүбшын ангуудые олоор барижа, түсэбөө дүүргэхэбди гэжэ hанагдана,—гээд түрүүлэгшэ харюусана.

Энэньшье зүб даа. Юуб гэхэдэ аймагай гол, нуурнууд эртын хүйтэнөөр хүрэжэ, ондатр үсөөнөөр баригдаа юм. Эндэхи ангуушад булгануудые олоор барижа үнгэрэгшэ үбэл партиин райкомой ба аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн юм.

Мүн энэшье үбэлэйнгөө агнуурида колхозой ангуушад ехэхэн бэлэдхэл хэhэн байна. Хэрмэ, булгаар баян хүбшэ голой хүбөөгөөр олохон үбэлжөөнүүд баригдаад, тэндэнь хэдэн hарануудта хүрэхэ эдеэ хоол, агнууриин тоног хэрэгсэлнүүд хадаглагдаhан юм. Жэшээлхэдэ, Чуро гэжэ газарта И. Т. Тункеульевай хүтэлбэрилдэг звено энээнhээ урагша хамаг хэрэгсэлнүүдээ оронуудтаа ашаад зөөжэл агнуури хэдэг байгаа, харин мүнөө тэдэнэр шэнэ үбэлжөөндэ, дулаан гэртэ байралаад, агнуурияа эрхилнэд. Иигэжэ ангуушадайнгаа ажалда колхозой правлениин анхарал оролдолго гаргаhандань тус звеногойхид дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаа: тус тустаа 20—20 булга, 100—100 хэрмэ болон бэшэшье ангуудые барижа тушааха зорилго урдаа табинхай юм.

Колхозой эрхим ангуушадай нэгэн эвенк Николай Алексеевич Тулбуконов үшөө багахан хүбүүн ябахадаа эсэгэеэ дахажа агнууриин дүршэлтэй болоо юм. Мүнөө таби haйса гараhан наhатай энэ нүхэрнай Нираконгэжэ газарта звеногоо абаад гаранхай. Тэрээнтэй мүн hамганиинь—Татьяна Яковлевна Тулубуконова агналсадаг юм. Тэрэ оройдоол 3 жэлдэ агнаhаншье haa, hайн амжалтануудые туйладаг болонхой. Үнгэрөөшэ үбэлэй агнуурида Татьяна Яковлевна гансаараа 12 булга баряа бэлэй. Звеногой гурбадахи гэшүүн—Варвара Иосифовна Капанина баhал дүршэлтэй ангуушан юм.

Колхозоймнай правлени 700—700 түхэригэй ангай арhа тушааха түсэб бидэнэй урда табиhан байна. Энээниень 750—750 түхэригтэ хүргэхэ hанаатайбди. Энэ хадаа 330 хэрмэнэй, 45 булганай сэн гээшэ.

Ингүй гэжэ голой адагта Иван Афанасьевич Кузнецовой даадаг табин хүнhөө бүридэhэн ангуушадай бригада гаранхай юм. Эдэнэр нёдондо жэлэй агнуурида колхоз соогоо нэгэдэхи hуури эзэлhэн юм. Бригададань залуушуул олон. Эдэнэр эбтэй этэй ходоо сугтаа ябажа, бэе бэеэ туhалалсадаг, хэдэн үбэлэй hүниие хүбшын түүдэгэй дэргэдэ үнгэргэжэ, хабсагай хүтэлнүүдые, үдхэн хүбшын буртагые гаталан ангуудые мүрдэhэн байха юм. Шийраг залуу ажалша бэрхэ хүбүүд: Н. Платонов, П. Семушев, А. Бычков, В. Кузнецов гэгшэд агнуури хэхэ газарнуудаар гурбан үбэлжөөнэй бууса бариад, хэдэн модо газарта ойн буртагаар харгы сэбэрлээ юм. Шэнэ жэл болотор 75 булга, 500 хэрмэ барихабди гэжэ эдэ нүхэднай мэдүүлhэн байна.

Холын хүтэл дабаанай саана хүбшэ тайгын оёороор агнуури эрхилжэ ябадаг звенонуудтаа колхозой правлени радиоприёмнигуудые абажа үгэнхэй юм. Жэшээлхэдэ, тэдэнэй нэгэн Делакоры гэжэ газарай ангуушад колхозойнгоо правленитэй рацяар хөөрэлдэдэг байна.

Мэнэ hая тус ангуушадай звеное даагша нүхэр Тархов булганай тоо нэгдэнхэй гэжэ дуулгаа юм.

С. Доржиев.

Нижне-Ангарск тосхон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарhaa) ангуушад Н. А. Тулбуконов Татьяна hамганиинаа, мүн В. И. Капанина гэгшэд зэлжэтэ агнуурида гарахын урда тээ. **Авторай** фото.

Ажалай охин соогуур...

Энэ зураг байгша оной ноябрь hарын эхеэр буулгагданхай. Гартаа сонхын халуун шэл бариад байгааша залуу басагамнай Улаан-Үдын шэлэй заводто ажалладаг юм.

— Ажалай мэргэжэлтэй болоод, hуралсалаа саашань үргэлжэлүүлхээр эндэ ерэжэ ажалда ороhон байгааб — гэжэ Зоя Смирнова хөөрэнэ.— Ажаллажа эхилhэн түрүүшын үдэрhөө шэнэ нүхэдтэй, hонирхолтой ажалтайшье болоо hэм. Тиихэдэ заводой залуушуул бултадаа үдэшын hургуулинуудта hуралсадаг байба. Тиигээд бишье үдэшын индустриальна техникумдэ hуралсажа эхилээ hэм,—гээд комсомол басаган Зоя үгэеэ үргэлжэлүүлнэ.

Үдэрынь ажаллаад, үдэшэниинь hуралсаха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Тиибэ яабашье залуу хүн зориhондоо гэдэгтэл Зоя hуралсалдаа анхаралаа хандуулжа, хэды эсэhэншье haa, урагшаал — hуралсал тээшээ тээгүүлдэг hэн.

Республика дотороо түрүү предприятинуудай тоодо оролсоhон заводойнгоо нэрэ хүндые улам арьбадхан ажаллагшадай дунда комсомол Зоя үндэр бүтээсэтэ ажалаараа суурхажа эхилhэн намтартай. Тиигэншье гүй яахаб. Ушар ёhынь хэлэхэдэ, Зоя Смирновагай ажалладаг халаанайхид сонхын шэл шанажа гаргаха талаар дүршэлтэй болоhон, завод соогоо эгээн түрүүлэн коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэдэ хүртэhэн Подойницынай бригадын гаргаhан шэл тодожо абадаг байгаа ха юм.

— Абаhаар ажалдаа дүршэжэ ядагша hэм. Һаял хөөрэжэ ябаhан халуун шэл тодожо абаха гээшэ баhал онсо өөрэ илгаатай. Юуб гэхэдэ, түргэдэжэ, яаража ябаhаар абаха шэлээ үрөөhэн тээhээнь шангаар татаа hааш «тэс» гээд лэ хуха, зада hүрэшэхэ. Түрүүшын үдэр иимэ ушарнуудтай дайралдажа ехэл зобоо, тэбдээ hэм бэлэйб,—гэжэ Зоя басаган ажалайнгаа түрүүшын үдэрые hанан hанан хөөрэдэг.

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума Зоя ажалдаа дүршэжэ эхилээ бэлэй. Хэдэн жэлэй туршада заводой дирекци, партком, профсоюзай зүгhөө hайшаал магтаалда хүртэдэг болоhон намтартай.

Агуухэ Октябриин 45 жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ заводой олон тоото түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударник гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа hэн. Иимэ хүндэтэ нэрэ солодо Зоя Смирнова хүртэлсэhэн байна.

...Мүнөө комсомол Зоя техникумээ дүүргэжэ, дунда зэргын мэргэжэлтэй болоод, заводойнгоо химическэ лабораторидо—шэнэ мэргэжэлээрээ ажаллажа эхилбэ.

Т. Бадмаин.

Зураг дээрэ: коммунис ажалай ударник Зоя Смирнова ажалдаа.

З. Веснинагай фото.

ШАНГА ТУЛАЛДААН...

Шатараар Улаан-Үдэ городой кубок абахын түлөө городой предприяти, эмхи зургаан, дээдэ hургуулинуудай дунда үсэд шанга тулалдаанууд боложо эхилбэ. Үнгэрhэн амаралтын үдэр хүдөө ажахын институдай бэрхэ бэрхэ шатаршад «Байкал» бүлгэмэй шатаршадтай түрүүшын уулзалга үнгэргөө.

Түрүүшын наадан тон харюусалгатай шиидхэхы удха шанартай. Юуб гэхэдэ, энэ наадан олимпиин наадaнай ёhoop үнгэргэгдэхэ юм. Ямар командань шүүгдэнэб, тэрэнь саашадаа наадаха эрхэеэ хаhагдана. Хүдөө ажахын институдай шатаршадhaa мастерта кандидат Сампилов түрүүшын хюлгэ дээрэ наадаха ёhотой байhан аад, ерээгүй. Орондонь хоёрдохи разрядай залуу шатаршан Доржиев нэгэдэхи разрядай бэрхэ шатаршан Гонзолевскитэй ушарха баатай болобо. Энэ наадан угаа hонирхолтой байба. Хараар наадаhан Гонзолевский нүгөөдынгөө ноёной тала руу шанга добтолго хэхэ зорилгоор хүбүүгээ үгөөд, бодонуудаа гаргажа эхилээ. Тэрэнэй добтолхо hанал бодолые таажархиhан залуу шатаршан үсэд шангаар бэеэ хамгаалжа, бараг hайн байдалтай боложо, өөрөө добтолго хэжэ, нүгөөдэеэ шүүгээ. Тиигэжэ залуу шатаршан өөрынгөө командада тон шухала түрүүшын очко бэшүүлбэ. Хоёрдохи хюлгэ дээрэ наадаhан буряадай суглуулагдамал командын гэшүүн нэгэдэхи разрядай шатаршан Мункоев (сельхоз институт) Бердниковтэй наадахадаа булюу байдалтай байhан аад, алдуутай яаруу ябадалнуудые хэжэ тэнсэлгээр дүүрэбэ. Республикын чемпион Гармаева (сельхоз институт) Вагинатай тон бэрхээр наадажа, нүгөөдэеэ тогтон торонгүй шүүжэрхибэ. Хүдөө ажахын доцент Мамилов Овчинниковые дүшэ наймадахи ябадалдаа шүүгээ. Митупов (сельхоз институт) Соколов хоёрой наадан тэнсэлгээр дүүрэхэ ёhотой байhан аад, наадaнай hүүл багта Митупов хэдэн алдуутай ябадалнуудые хэжэ шүүгдээ. Суворов (сельхоз институт) Галсановые шүүбэ. Тиигэжэ хүдөө ажахын институдай шатаршад 4,5:1,5 гэhэн тоотойгоор шүүжэ; удаадахи наааданда хабаадаха эрхэ олобо.

Р. Цыдыпов.

Үеын үедэ мартагдахагүй

Совет засаг түрын тү... наhаяа үгэhэн улаан па... нуудай шэн габьята х... мүнхэжүүлэн Шэнэ-З... ажалшад тосхонойнгоо эгэ... газарта цементээр хүшөө... хоогоо.

Хүшөө нээлгэдэ зорю... hан митингдэ нютагай х... олоороо сугларaa. «За... колхозой парткомой се... Максимов, артелиин түрү... Конев, тус нютагай hург... hурагша Люба Иванова п... партизануудай түрэлхид... дажа, магтаалай үгэнүүд... лэ.

Удаань 1919—1920 о... атаман Семенов, японо... сэрэгтэй хайшан гэжэ тэ... илаhан тухайгаа улаан па... нуудай командир ябаhан А... нов сугларагшадта hонирх... гоор хөөрэжэ үгөө.

Манай к...

АГЫН ҺОНИН

Миллион пүүд шэниисэ

Эхэ оронойнгоо амбаарта миллион пүүд шэниисэ оруулха хүндэтэй уялга Агын таряашад энэ жэл абаhан юм.

Могойтын, Агын аймагууд ээ уялгануудаа үлүүлэн дүүргээ. Могойтын таряашад гүрэндөө 10450 тонно таряа тушаагаа. Таряа хуряалгын түрүүшүүл областиин ба округой Хүндэлэлэй самбарнуудта бэшэгдэнхэй. Тэдэнэй тоодо «Дружба» колхоз (Сагаан Шулуутай), Агын совхоз (Могойто), мүн түрүү механизаторнууд: Фёдор Усынин, Сергей Дураков, Бадара Очиров, Долгор Дондокова, Норсон Жамбалов болон бусад тракторист, комбайнернууд бии юм.

Түрүү свёклошодой бэлэг

Дульдаргын аймагай Табтаанай нютагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой ниитын ажахы жэлhээ жэлдэ арьбажан үргэдэнэ. Очир Цыдыпов Екатерина Синькина хоёр — энэ айлайхи ниитын хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулаа. Эдэнэр үндэр наhатай болобошье, хоёрдохи жэлээ саахарай свёкло ургуулаа.

Мүнөө жэлдэ 10 гектар талмайн га бүриhөө 350 центнер свёкло, 300 центнер свёклын эшэ хуряажа абаhан байна. Ургаса харууhалга, хуряалгаар Цыдыповтэнэй даадаг участок дээрэ округой свёклошодой түрүү дүршэлэй hургуули нээгдэнхэй. Эндэ олон хэшээл хэгдээ.

Хүдөө ажахын выставкэ

Намарай хонгор hайхан үдэр Ага тосхондо округой хүдөө ажахын выставкэ үнгэргэгдөө. Округой олон мянган ажалшад дүй дүршэлөө абалсахын тула сугларhан байна.

Выставкэ дээрэ газар таряалангай, мал ажалай, механизациин павильонууд бии. Эндэ ерэгшэдэй анхарал хандуулха юумэн олон. Агын аймагай XIX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ургуулагдаhан буурсагтай кукуруза табяатай. Кукурузашан Доржи Минжуров зуун гектар талмайн га бүриhөө 450 центнер буурсагтай ургаса абаhан байна.

«Мир» колхозhoo асарагдаhан шахалгын бурунууд (1 буруунь 11 hаратайдаа 320 кг. татана), Дылгыровэй нэрэмжэтэ колхозой эртын түлгэнүүд (нэгэниинь 39 кг. татана), Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эхэ хонид (тэдэнэй толгой бүринь 5,4 кг. нарин ноoho үгэдэг), мүн бусад тобир hайн мал олоор харуулагдана.

Механизациин павильондо хүсэтэ шэнэ техникэ табигдаа. «Т-74» трактор олоной анхарал татаба. Хүдөө ажахыда энэ тракторай үүргэ тон ехэ байха юм. Дульдаргын «Сельхозтехникын» таhагайхидай, Хүнхэрэй механизаторнуудай ухаалан зохёоhон оньhото түхеэрэлгэнүүд зониие мүн лэ hонирхуулаа.

Эдэбхитэйгээр дэмжэнэ

Хүдөөгэй ажалшан бүхэн механизатор болог лэ!—гэhэн уряае Ононой аймагай «Путь к коммунизму» колхозойхид эдэбхитэйгээр дэмжэбэ. Агын округой колхоз, совхозуудай ажалшад энэ жэлдэ элоороо механизаторнуудай курсануудта бэшүүлжэ, ноябриин 1-hээ хаа хаанагүй hуралсалаа эхилээ.

Үнеэдые оньhон аргаар haалгын, тракторист, комбайнернуудай кружогууд ажахы бүхэндэ эмхидхэгдэбэ. Округой томохон ажахы болохо hүдэнтын Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо механизаторай мэргэжэл шудалха hуралсалда 110 хүн хабаадана.

Монголой хүндэтэ айлшад

Монгол Арадай Республикын Дурнадын аймагhaa 6 хүн Агын округто айлшаар ерэhэн... Эдэнэр Агада хани х... угтагдан, округой ажахы... мүн Ага тосхоной байда... нилсаа.

Округой соёлой байша... зал соо совет-монгол хан... рисаанай үдэшэ болоо. ... совет хани барисаан тух... хэл партиин Агын райком... ретарь нүхэр Н. Жугдур... бэ. Уран зохёолшо нүхэр ... данжабон баярай үгэ ... уран шүлэгөө уншаа. Удаа... шадай делегациие тол... МНРП-гэй Дурнадын айма... митедэй секретарь нүхэр ... рыгзэн үгэ хэлээ. Айлша... рюулагдаhан hонирхолтой ... церт табигдаа.

Эдир үетэнэй ...

Округой hургуулинууд... рагшадай тоо жэл ер... олошорно. Мүнөө жэл окр... hургуулида 12 мянган ... басагад hуралсана. hура... мүүжүүлгын хэрэг ажаба... ажал хүдэлмэритэй нэг... боотой болонхой.

Агын 1-дэхи дунда hург... hурагшадай зундаа, н... бүтээhэн юумэнь ехэ. hур... үйлэдбэриин бригадануу... нooho хайшаалалгада э... гээр хабаадаа. Урда Аг... вай нэрэмжэтэ колхоздо ... гуулиинхидай нэгэ бри... харай свёклын эрхи... абаа.

Мүнөө hуралсалай жэ... дундаа. Коммунис h... классууд гэhэн нэрэ з... хын түлөө мүрысөөн ... гуулиин hурагшадай ду... рэнхэй. Илангаяа долоод... бадахи, арбан нэгэдэхи ... хидай hуралсалайшье, ... ажалайшье дүн hайн г... нэгдэнэ.

Даша Санд...

Ага hуурин.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ГДР-эй арадай палатын заседани

БЕРЛИН, ноябриин 29. (ТАСС). Мүнөөдэр ГДР-эй арадай палатын заседани эндэ нээгдэбэ. ГДР-эй 1963 оной арадай ажахын түсэб болон гүрэнэй бюджет хэлсэгдэхэ зүйлнүүдэйнь шухала асуудал болоно.

Арадай палатын депутадууд заседаниингаа эхиндэ Баруун Германиин Демократическа организациие — нацизмын үедэ хэhээлтэ хашалтада ороhон хүнүүдэй нэгэдэлые Баруун Берлиндэ мүнөөдэр сүүдлэжэ эхилhыень эрид буруушааhан резолюци баталан абаба. Тэрэ резолюци соогоо тус организациие бү хорюулыт гэжэ бүхы оронуудай антифашистнуудые уряална.

Гайхамшагта искусство

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 29. (ТАСС). ССР Союзай Ехэ театрай баледэйхид Американ городуудаар ехэ амжалтатайгаар ябажа ерэhэнэйнгээ hүүлээр, үсэгэлдэр Нью-Йоркдо өөрынгөө гайхамшагта искусствые баhа харуулба. «Мэдисон сквер-гардин» гэжэ энэ городой ехэ зал соо совет артистнууд янза бүриин зүжэг наада харуулжа, совет баледэй hургуулиин баялигые, бэлиг шадабарииe харуулба.

ССР Союзай Ехэ театрай концерт дээрэ А. И. Микоян, В. В. Кузнецов, В. А. Зорин, ООН-до байдаг США-гай түлөөлэгшэ Э. Стивенсон, ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVII сессидэ хабаадалсаhан социалис гүрэнүүдэй, Азиин болон Африкын оронуудай делегацинуудые толгойлогшод, Нью-Йоркын театрнуудайхид олоороо эндэ байлсаба. А. И. Микоянай Э. Стивенсонтой ложодо гарахадань, тэндэ байгшад альга ташалгаар угтаба.

Забhарлалай үедэ А. И. Микоян хүшэгын саана орожо, баледэй артистнуудые болон хүтэлбэрилэгшэдые тон ехэ амжалтаарнь амаршалба.

Съездын угтамжада

ПРАГА, ноябриин 29. (ТАСС). Чехословакиин коммунис партиин XII съездын нээгдэхэ үдэр дүтэлбэ. Съездын нээгдэхын урда үдэрнүүдтэ ороной ажалшад үүсхэл зориг, түгэсөөр ажаллажа, эдэбхи үүсхэл гаргана.

«Социалис обществын саашанхи хүгжэлтын зам» гэhэн Чехословакиин коммунис партиин Центральна Комитедэй документ соо табигдаhан туйлай ехэ зорилгонууд хүн зонэй анхарал хандуулна. Энэ документые зүбшэн хэлсэлгэдэ 3 мянга гаран хүн хабаадалсаба. Тэдэнэй оруулhан бодомжотой дурадхалнууд болон ажаглалтанууд өөрынгөө Эхэ орон тухай ехэ оролдолго гаргадагыень харуулаад, Чехословакиин ажалшадай хатуужаhые гэршэлнэ.

Предприятинуудай ажалшад съездын хүндэлэлэй мүрысөөндэ хабаадалсажа, 1.300 миллион кроной продукци түсэбhөө гадуур гүрэндөө үгөөд, 500 миллион кроноор продукциингаа өөрын үнэ сэнгые хямдаруулаа.

Зүүнэй тала баригшадай илалта

РИМ, ноябриин 29. (ТАСС). Италиин депутадуудай палата 1919 оной июлиин 17-до гаргагдаhан хуулиие болюулха гэhэн шиидхэбэри гаргаба. Энэ хуули хадаа эхэнэрнүүдэй юридическэ эрхые хизаарладаг, тусхайлбал, гүрэнэй болон захиргаанай уялга дүүргүүлхэгүй гэhэн байгаа юм.

Шанга арсалдаануудай болоhоной hүүлээр иимэ шиидхэбэри гаргагдаа. Энэ арсалдаануудай боложо байха үедэ правительствын түлөөлэгшэд хадаа сүүд, сэрэгэй захиргаан, гүрэнэй аюулгүйе сахиха органууд, түмэр харгын захиргаанда эхэнэрнүүдэй ажаллаха ябадалые хизаарладаг хуулиие тэрэ зандань үлөөхые оролдоhон байгаа. Тиибэшье правительствын оруулhан дурадхалнуудые конституциин асуудалнууд тушаа депутадуудай палатын комисси нэгэн дуугаар буруушаагаа.

Италиин эхэнэрнүүдэй тэгшэ эрхэтэй болохын түлөө үниинhөө хойшо тэмсэжэ байhан зүүнэй тала баригшадай ехэхэн илалта гээшэ гэжэ депутадуудай палатын шиидхэбэриие демократическа хэблэл амаршална. Гэхэ зуураа, парламентын дээдэ палатаар — сенадаар hайшаагдаhан, республикын президентын гарза табиhан хойно энэ шиидхэбэринь хуули ёhон боложо, хүсэндөө орохо байhан тулаhь тэмсэл үшөө дүүрээдүй гээшэ гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Югославида республикынгаа үдэрые hайндэрлэнэ

БЕЛГРАД, ноябриин 29. (ТАСС). Мүнөөдэр Югославиин арадуудай национальна hайндэр—Республикын үдэр. Белград гоё hайханаар шэмэглэгдэнхэй.

Энэ hайндэрэй урдуур ороной предприятинуудаар, хүдөө тосхонуудаар, hургуулинуудаар болон театрнуудаар баяр ёhололой заседанинууд үнгэргэгдөө, hайндэрэй концертнүүд табигдаа. Республикын үдэртэй тудалдуулан, хэдэ хэдэн промышленна предприятинуудай, цехүүдэй, шэнэ харгынуудай, hургуулинуудай барилганууд дүүргэгдээ.

Республикын үдэртэй дашарамдуулан, ФНРЮ-гэй президент И. Броз Тито үсэгэлдэр Союзна Гүйсэдхэлэй Вече соо hайндэрэй ехэ уулзалга хэбэ.

Йеменэй экономикын хүгжэлтын түсэб

КАИР, ноябриин 29. (ТАСС). Йеменэй вице-президент Эль-Бейдани Санын радиогоор үгэ хэлэхэ зуураа, республикын правительство оронойнгоо экономическа хүгжэлтын түсэб зохёобо гэжэ хэлэбэ. Энэ түсэбэй ёhoop, мүнгэ ехээр гаргашалагдаха томо проектнүүдые бэелүүлхэ хэрэгые гүрэн өөр дээрээ даажа абаха. Жэшээлхэдэ, нефть болон бусад ашагта малтамалнуудые бэдэрэлгэ хэхэ, заводууд болон фабрикануудые, харгынуудые, хаалтануудые гүрэн өөрөө бариха юм. Шэнэдхэн байгуулгын, хүгжэлтын уласхоорондын банкын үгэhэн мүнгөөр дунда зэргын проектнүүд бэелүүлэгдэхэ юм. Жэжэ предприятинууд тус тус эрхэтэдээр байгуулагдаха.

Сагай уларил

Гидрометбюрогой мэдээсэhэнэй ёhoop мүнөөдэр республика соомнай үүлэтэйшэг аад, зарим газарта бага зэргэ саhан орохо. Баруун урдаhaa, мүн баруун тээhээ hулахаар hалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 15—17, үдэрынь 6—8 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Декабриин 2—3-най үдэрнүүдтэ hулагүй үүлэтэй байха. Шиг нойто орохогүй. Баруун зүгhөө hулашагаар hалхилха. Һүниндөө 19—24, үдэртөө 8—13 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУД...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. ТЕЛЕФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—..., ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—..., промышленности, транспорта, информации—35-14, культуры, литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—..., отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—... Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00621. Зак. № 571...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной декабриин 1.